

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA EKONOMIKY

Diplomová práce

**Dopady agrární politiky na české pěstitele cukrové řepy
– prognózy osevních ploch**

Autor: Tereza Hřebejková

Vedoucí DP: Ing. Michal Malý Ph.D.

2011 ČZU v Praze

©

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Tereza Hřebejková

obor Podnikání a administrativa

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Dopady agrární politiky na české pěstitele
cukrové řepy - prognózy osevních ploch**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše (charakteristika trhu, reformní dopady)
4. Výsledky (ekonomická analýza trhu a dopad opatření na pěstitele)
5. Závěr
6. Seznam použitých zdrojů
7. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

1. Strnadlová, H.: Odhad vývoje odvětví cukrovky a cukru v ČR po vstupu do EU, 1. vydání, Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, Praha, 2003, ISBN 80-86671-07-0.
2. Pulkrábek, J. - Urban, J.: Inovační trendy v pěstování cukrovky a její využití pro biolih, Ústav zemědělských a potravinářských informací, Praha, 2008, ISBN 978-80-7271-195-6.
3. Bubník, Z. - Gebler, J.: Úvod do cukrovarnické technologie, 1. vyd., VUC, Praha, 2006, ISBN 80-239-7315-0.
4. Hanák, J. a kol.: Průvodce společnou organizací trhů v odvětví cukru, 1. vyd., Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 2004, ISBN 80-7084-354-3.
5. Cheesman, Oliver D.: Environmental impacts of sugar production: the cultivation and processing of sugarcane and sugar beet, 1. vydání, CABI, Wallingford, 2004, ISBN 0-85199-981-6.

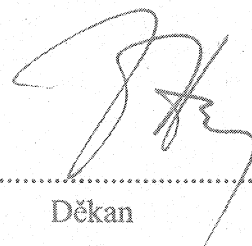
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Michal Malý, Ph.D.**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

Vedoucí katedry

L.S.

Děkan

V Praze dne: 28. 2. 2011

Čestné prohlášení o samostatném vypracování diplomové práce

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma "Dopady agrární politiky na české pěstitele cukrové řepy – prognózy osevních ploch" jsem vypracovala samostatně pod vedením Ing. Michala Malého Ph.D. a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

V Praze dne 16. března 2011

Tereza Hřebejková

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala Ing. Michalu Malému Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, za odborné rady, cenné připomínky a trpělivost, kterou mi věnoval při zpracování této práce .

Dále děkuji panu Ing. Václavu Kopeckému, Ing. Janu Křováčkovi a Ing. Radku Mydlářovi za poskytnutí podkladových údajů.

Tereza Hřebejková

Dopady agrární politiky na české pěstitele cukrové řepy - prognózy osevních ploch

Impacts of Agrarian Policy on the Czech sugar beet producers - crop area forecasts

Souhrn:

Cílem této diplomové práce na téma „Dopady agrární politiky na české pěstitele cukrové řepy – prognózy osevních ploch“ je charakterizovat cukerní reformu a její dopady na české pěstitele cukrové řepy. V kapitole s názvem „Literární rešerše“ je nejprve uveden stručný historický vývoj cukrovarnictví v Čechách a dále vývoj cukrovarnictví od vstupu ČR do EU. Poslední podkapitoly se vztahují k poskytování restrukturalizační a diversifikační podpory, legislativě a uvedení dopadů cukerní reformy na cukrovarnictví v EU. V kapitole „Výsledky“ jsou nejprve uvedeny dopady opatření na pěstitele a následně vypracovány prognózy osevních ploch dotazovaných pěstitelů. Dále je také vypracována prognóza pro sklizňové plochy za celou ČR. Práce je zakončena kapitolou „Závěr“, kde je provedeno přehledné shrnutí celé práce a dosažených výsledků.

Klíčová slova: cukerní reforma, cukrová řepa, prognóza, Evropská unie

Summary:

The aim of this work on the topic "Impact of Agrarian Policy of the Czech sugar beet producers - crop area forecast" is to characterize Sugar reform and its impacts on the Czech sugar beet producers. In the chapter titled "Literature search" is first listed a brief historical development of sugar industry in the Czech Republic and further development of the sugar industry from the EU accession. The last subchapters relate to the granting of restructuration and diversification support, legislation and to specify the impact of sugar reform on sugar industry in the EU. In the chapter "Results" are described impacts of arrangements on sugar beet producers and then a prognosis of crop areas surveyed sugar beet producers. The prognosis of yield area of whole Czech Republic follows previous chapter. The work is finished with chapter "Conclusion", where the clear summary of all the work and results is described.

Key words: Sugar reform, sugar beet producers, forecast, European Union

OBSAH:

1	Úvod.....	9
2	Cíl a metodika.....	11
2.1	Cíl práce	11
2.2	Metodika	12
3	Literární rešerše (charakteristika trhu, reformní dopady).....	17
3.1	Historie.....	17
3.1.1	Historie v ČR	17
3.2	Charakteristika trhu.....	17
3.2.1	Základní pojmy	18
3.2.2	Přejímka cukrovky.....	20
3.3	Reforma trhu s cukrem – rok 2004	20
3.3.1	Přechodné období od 1. 5. 2004	20
3.3.2	Regulace podnikání v EU	21
3.3.2.1	Celní unie.....	22
3.3.3	Intervenční nákup a prodej	22
3.3.4	Pěstování a cukrovary	24
3.4	Rok 2005	24
3.4.1	Návrh reformy.....	25
3.4.1.1	Základní principy návrhu reformy.....	25
3.4.1.2	Stanovisko ČR k navržené reformě.....	26
3.4.2	Pěstování cukrové řepy, cukrovary.....	26
3.5	Rok 2006	27
3.5.1	Reforma SOT od 1.7.2006.....	28
3.5.2	Nařízení Rady ES č. 320/2006.....	29
3.5.3	Pěstování cukrové řepy, cukrovary.....	30
3.6	Rok 2007	31
3.6.1	Prohraná arbitráž.....	32
3.6.2	Platby cukrovarnických podniků	32
3.6.3	Stanovisko ČR ke změnám reformy SOTC přijaté v říjnu 2007	33
3.6.4	Pěstování cukrové řepy, cukrovary.....	34

3.7	Rok 2008	34
3.7.1	Produkce cukru a sklizňové plochy cukrové řepy v Evropě.....	34
3.8	Rok 2009	35
3.8.1	Výměry a sklizně cukrové řepy v ČR.....	36
3.8.2	Pěstování cukrové řepy, cukrovary.....	36
3.9	Diversifikační podpora.....	37
3.10	Restrukturalizační podpora.....	37
3.11	Legislativa	38
3.11.1	Právní předpisy s platností od července 2009.....	39
3.12	Dopady Cukerní reformy na cukrovarnictví a řepářství v EU	40
4	Výsledky (ekonomická analýza trhu a dopad opatření na pěstitele)	42
4.1	Agrodružstvo Brázdim	42
4.1.1	Ukazatelé rentability	43
4.2	Jan Křováček	45
4.3	Agro Žlunice	45
4.4	Vyhodnocení odpovědí	46
4.5	Prognózy do budoucna	51
4.5.1	Agrodružstvo Brázdim.....	52
4.5.2	Pan Křováček.....	53
4.5.3	Agro Žlunice	54
4.5.4	Prognóza pro sklizňové plochy a výnosnost cukrové řepy.....	56
5	Závěr	60
6	Seznam použitých zdrojů.....	64
6.1	Knižní zdroje.....	64
6.2	Elektronické zdroje	65
7	Přílohy.....	67
7.1	Seznam příloh.....	67
8	Seznam zkratk	71
9	Seznam grafů a tabulek.....	72
9.1	Seznam grafů.....	72
9.2	Seznam tabulek	72

1 Úvod

Po vstupu České republiky do Evropské unie začal cukrovarnický průmysl, jako jedno z mála odvětví, procházet velmi výraznými změnami. Za nejvýznamnější změny lze například považovat snížení produkčních kvót, spojení produkčních kvót A a B v jednu nebo snížení ceny řepy.

Během let 2006 – 08 bylo v EU uzavřeno na 73 cukrovarů, z čehož 3, patřící společnosti Eastern Sugar, byly uzavřeny v ČR. Prvním důsledkem uzavření těchto 3 cukrovarů a odchodu společnosti Eastern Sugar z ČR byl pokles celkové české cukerní kvóty o zhruba 102 tis. t, což představuje asi $\frac{1}{4}$ národní kvóty.

Druhým důsledkem je smutný fakt, který představuje možnost, že ČR přestane být soběstačná v produkci cukru, což bude mít za následek její změnu v dovozce cukru. Otázkou zůstává, za jak dlouho se toto může stát. Je třeba připomenout, že pro ČR hrálo cukrovarnictví velkou roli v historii, a to nejen z důvodů, že v Československu byla vyrobena první kostka cukru, ale především i proto, že cukrovarnictví patřilo k nejvýznamnějším oborům našeho hospodářství, kdy příjem z vývozu cukru tvořil jediné aktivum zahraničního obchodu a o naší zemi se hovořilo jako o cukrovarnické velmoci, protože jsme uspokojovali 15 % světové spotřeby cukru. Přestože se spotřeba cukru v České republice každoročně zvyšuje a je nejvyšší mezi novými členskými státy EU, tak plochy cukrové řepy se neustále snižují. Plocha cukrovky tak v současnosti klesla na historické minimum 50 000 ha.

V roce 2006 vstoupil v platnost nový cukerní režim, který omezí rozsah pěstování cukrové řepy a produkce cukru v celé EU a to o necelých 5 mil. t. Pro každou členskou zemi EU byly vypočteny dva koeficienty, dle kterých probíhalo krácení kvóty A a B. V ČR tak byla celková kvóta snížena o 4,1 %. Zároveň byly stanoveny koeficienty na základě kterých probíhalo stahování cukru z trhu. V ČR tak bylo staženo 45 526 t cukru. V tomto roce došlo ke skokovému snížení ploch v celé EU, které bylo způsobeno přijetím cukerní reformy.

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) poskytuje diversifikační podporu, která má napomoci pěstitelům cukrové řepy usnadnit přechod a zaměření se na pěstování jiné plodiny. Rovněž poskytuje restrukturalizační podporu, která náleží jak cukrovarům, které

se vzdají své kvóty, tak pěstitelům cukrové řepy a poskytovatelům specializovaných strojů, kteří měli uzavřené smlouvy s cukrovary. Toto odřeknutí a odevzdání kvóty má za následek nenávratné snížení celkové národní kvóty cukru.

V důsledku vracení kvót mohly členské státy požádat EU o přidělení dodatečné kvóty. Pro ČR byla tato stanovena ve výši 20 070 t. Tuto možnost využily všechny podniky vyrábějící cukr, kromě společnosti Eastern Sugar, která odevzdala celou svou kvótu EU, a požádaly o přidělení dodatečné kvóty SZIF, který následně tuto kvótu rozdělil. Ovšem výše dodatečných kvót nebyla stanovena pro všechny členské státy rovnoměrně. Lze říci, že zatímco řada zemí si po odevzdání kvóty významně snížila svou kvótu, některé země (Francie, Německo) si po nakoupení dodatečné kvóty svou kvótu významně zvýšily.

Neuvěřitelným a nepochopitelným faktem zůstává, že Česká republika odevzdala část své kvóty v důsledku restrukturalizace cukrovarnického průmyslu, ovšem 3 největší pěstitelé (kterými jsou Francie, Německo a Polsko) neodevzdaly kvótu žádnou.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce na téma „Dopady agrární politiky na české pěstitele cukrové řepy – prognózy osevních ploch“ je charakterizovat cukerní reformu a její dopady na Českou republiku.

Pro splnění hlavního cíle je stanoveno několik dílčích cílů.

Prvním dílčím cílem je dynamická analýza cukerní reformy v čase, tedy od roku 2006, kdy cukerní reforma ve Společenství započala, až do roku 2009. Uvedení návrhu SOT, stanoviska ČR k navržené reformě a posléze uvedení faktů týkajících se reformy.

Druhým dílčím cílem je stručně charakterizovat historii cukrovarnictví a jeho význam v Československé republice a následně přechodné období před vstupem ČR do EU. V neposlední řadě období zahrnující vstup České republiky do EU až do počátku cukerní reformy ve Společenství, tedy od roku 2004 do roku 2006. Nakonec uvedení základních pojmů, které s cukerní reformou souvisejí.

Třetím dílčím cílem je uvedení následků, které způsobil odchod společnosti Eastern Sugar, jako je uzavření 3 cukrovarů, nenávratný pokles národní kvóty. Uvedení podpor, které poskytuje Státní zemědělský intervenční fond, jak za vrácení kvóty, tak jako pomoc pěstitelům při přechodu a zaměření se na pěstování jiné plodiny.

Čtvrtým dílčím cílem je uvedení základních legislativních předpisů upravujících cukerní reformu, a to především těch, které platí v současnosti.

Pátým dílčím cílem je uvedení dopadů vstupu do EU na české cukrovarnictví a řepářství. S tímto cílem koresponduje i **šestý** dílčí cíl, který spočívá ve zhodnocení dopadů na jednotlivé pěstitele cukrové řepy a následné zpracování prognóz osevních ploch.

2.2 Metodika

Vypracování metodiky spočívá v postupném plnění několika kroků.

V prvním kroku je důležité si vhodně zvolit téma diplomové práce a nashromáždit patřičné knižní a elektronické zdroje, z nichž je posléze čerpáno. V případě této práce to znamená: seznámení se s historickým vývojem cukrovarnictví v ČR; s vyplácením diversifikační, restrukturalizační podpory a s podmínkami pro jejich přiznání; pečlivé prostudování Společné organizace trhů s cukrem a následné reformy cukrovarnického průmyslu – což není v místních podmínkách snadné, protože na českém trhu neexistuje ani jedna knižní publikace, která by popisovala cukerní reformu; dále uvedení legislativních opatření upravujících cukerní reformu a dopadů spojených se vstupem ČR do EU, které se týkají cukerní reformy.

Následuje zpracování literární rešerše, která popisuje charakteristiku trhu, přičemž stěžejní částí této kapitoly je analýza cukerní reformy. Tato je v diplomové práci rozpracována do jednotlivých let počínaje rokem 2004, tedy vstupem České republiky do Evropské unie, až do roku 2009. K vypracování této části je použita metoda komparace odborné literatury a elektronických zdrojů uvedených v seznamu literatury, přičemž z elektronických zdrojů jsou nejvíce využívány informace získané ze Situačních a výhledových zpráv uložených na stránkách Ministerstva zemědělství, a rovněž informace získané z internetových stránek Svazu pěstitelů cukrovky Čech.

Praktická část práce je již věnována skutečným dopadům EU na české pěstitelé cukrové řepy. Nejdůležitějším a zároveň nejnáročnějším krokem pro zpracování této části diplomové práce je navázání kontaktů s pěstiteli cukrové řepy, kteří by byli ochotní poskytnout informace a podklady potřebné pro zpracování této části. Často se stává, že pěstitelé slíbí, že se podělí o své zkušenosti z oboru, ale nakonec bylo náročné sehnat alespoň 3 pěstitele. Častým jevem bylo, že pěstitelé přislíbili pomoc, ale nakonec se tak nestalo.

Rovněž je velice obtížné získat informace od státních institucí, jako je Ministerstvo zemědělství nebo Státní zemědělský intervenční fond. Tyto jsou zpravidla ochotny poskytnout nějaké informace, ale většinou jsou to takové, které jsou k dispozici z volně dostupných zdrojů.

Použité metody

V rámci sběru primárních informací jsou dotazováni 3 pěstitele cukrové řepy.

U jednoho pěstitele je využita metoda **osobního rozhovoru**, která, jak již bylo uvedeno, spočívá v získání kontaktů na jednotlivé pěstitele a domluvení osobní schůzky. U zbývajících dvou pěstitelů je využita pouze e-mailová korespondence a telefonický rozhovor z důvodu jejich časové vytíženosti v době sběru informací.

Před první schůzkou jsou předem sepsány otázky, které budou pro všechny pěstitele stejné, aby se daly porovnat. Soubor otázek je uveden v příloze č. 1.

Dotazník

Dotazník je v podstatě standardizovaným souborem otázek, jež jsou předem připraveny. Je vhodné, aby v úvodu dotazníku bylo krátké vysvětlení, za jakým účelem respondent dotazník vyplňuje. Techniku dotazníku charakterizuje nepřítomnost výzkumníka při vyplňování dotazníku.

Zásady dotazníku:

- dotazník má zahrnovat všechny podstatné problémy, na něž jeho prostřednictvím hledáme odpověď;
- do dotazníku je třeba zahrnout celou šíři problematiky, abychom nemuseli provádět zbytečná a nákladná došetřování;
- konstrukce dotazníku by měla být taková, aby respondenta přitahovala;
- formulace otázek dotazníku jako celku musí být jednoznačná, aby dovolila pravdivé odpovědi bez obtíží [11].

Soubor otázek pro dotazníkové šetření je shodný jako v případě osobního rozhovoru a je uveden v příloze č. 1.

Finanční analýza

Finanční analýza vychází z Výkazu zisku a ztráty, neboli Výsledovky. Z poskytnutých podkladových údajů uvedených v Příloze č. 2 jsou kvantifikovány následující ukazatele rentability: rentabilita tržeb, výnosů, nákladů a nákladovost tržeb.

Rentabilita (též výnosnost vloženého kapitálu) je měřítkem schopnosti podniku vytvářet nové zdroje, dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu. Ukazatele rentability slouží k hodnocení celkové efektivnosti dané činnosti. Ukazatele rentability jsou ukazatele, kdy se v čitateli vyskytuje položka odpovídající výsledku hospodaření (obvykle se tedy jedná o tokovou veličinu) a ve jmenovateli určitý druh kapitálu (což je stavová veličina), respektive tržby (toková veličina) [14].

Rentabilita tržeb

$$R_t = \frac{HV}{Tr}, \quad (2.2.1)$$

kde: R_t rentabilita tržeb,
HV.....hospodářský výsledek,
Tr.....tržby.

Tento ukazatel vyjadřuje schopnost podniku dosahovat zisku při dané úrovni tržeb, tedy kolik dokáže podniku vyprodukovat efektu na 1Kč tržeb [14].

Rentabilita výnosů

$$R_v = \frac{HV}{V}, \quad (2.2.2)$$

kde: R_vrentabilita tržeb,
HV.....hospodářský výsledek,
V.....výnosy.

Kromě rentability tržeb lze počítat i rentabilitu výnosů. Výnos je širší pojem (vše co podnik vytvořil) nežli pojem tržba (to, co podnik umístil na trh) [6].

Rentabilita nákladů

$$R_n = \frac{HV}{N}, \quad (2.2.3)$$

kde: R_nrentabilita nákladů,
HV.....hospodářský výsledek,
N.....náklady [6].

Obecně platí, že čím nižší je hodnota tohoto ukazatele, tím lepší výsledky hospodaření podnik dosahuje, neboť 1 Kč tržeb dokázal vytvořit s menšími náklady [14].

Nákladovost tržeb

$$N_t = \frac{N}{Tr}, \quad (2.2.4)$$

kde: N_tnákladovost tržeb,

Nnáklady,

Trtržby [6].

Prognózy

Na základě podkladů získaných od pěstitelů cukrové řepy a podkladů získaných z Českého statistického úřadu, jsou vytvořeny prognózy pro vývoj osevních ploch jednotlivých pěstitelů a pro sklizňové plochy cukrové řepy celé ČR.

Prognostiku můžeme chápat v nejširším slova smyslu jako část teorie poznání vztahující se k budoucnosti. Prognóza ekonomických procesů v podstatě znamená výpověď o působení ekonomických zákonitostí v budoucím období. Vzájemná závislost ekonomických vztahů se projevuje v tom, že ani sebedokonejší prognóza nemůže poskytovat více, než podmíněnou charakteristiku budoucího vývoje. Faktor neurčitosti vstupuje do každé prognózy. Na druhé straně prognóza pomáhá snížit míru jeho působení. Prognóza je objektivní výpověď o budoucnosti s relativně vysokou mírou pravděpodobnosti. [8].

Prognóza neboli předpověď je kvantitativním odhadem pravděpodobnosti budoucí hodnoty konkrétní ekonomické veličiny pomocí minulé i současné informace [3].

Metody prognózování uplatňované při konstrukci ekonomických prognóz vychází z poznatku o tom, že ekonomický rozvoj má své objektivní zákony, logiku a posloupnost. Podle míry subjektivity lze klasifikovat prognostické metody na subjektivní, objektivní a systémové modely [8].

Pro zpracování prognóz jsou v práci využity trendové funkce, které spadají pod objektivní metody, proto jsou dále usuzovány pouze tyto.

Objektivní metody používané v prognostické činnosti vycházejí z poznatků statistiky a aplikované matematiky, nebo jsou jejich kombinací. Ze statistických metod se jedná zejména o zkoumání založené na analýze trendových funkcí a regresních modelů.

Analýza trendových funkcí – v ekonomických prognózách se zpravidla jedná o neperiodické časové řady s náhodným kolísáním. K jejich vyrovnání se používá řady funkcí, z nichž největšího rozšíření doznaly funkce: lineární, mocninná, semilogaritmická, exponenciální, kvadratická, hyperbolická a logistická. Výběr vhodného typu funkce pro vyjádření průběhu časových řad je nezbytnou podmínkou kvality prognózy na základě analýzy časových řad. Obecným problémem trendových prognostických modelů je stanovení odpovídající četnosti časových řad. Z hlediska statistických požadavků by měla být co největší, z hlediska prognostického účelu se musí vztahovat k období, v němž příslušný ekonomický jev prodělal vývoj, který bude pokračovat i v období extrapolace a prognózy [8].

Obecný tvar lineární trendové funkce je: $y_{it} = ax_t + b$,

kde: y_{it}závisle proměnná neboli vysvětlovaná veličina;

x_tčasový vektor;

a, b.....parametry určující tvar funkce.

Vektor neznámých regresních koeficientů i stochastické parametry rozdělení náhodných složek v lineárním regresním modelu lze odhadnout metodou řádných nebo klasických nejmenších čtverců. Přednost této metody oproti jiným je, že poskytuje odhady s optimálními vlastnostmi i pro malé výběry pozorování a výpočetní postup při určení numerických hodnot odhadovaných parametrů je jednoduchý [3].

Pro zpracování prognóz je využit program Microsoft Excel. Pro nalezení nejlepší trendové funkce vystihující daný trend je nejprve vyzkoušeno všech 5 typů trendových funkcí, které MS Excel nabízí. Následně je vybrána ta, která nejlépe vystihuje daný trend, tedy taková, kde je dosahován nejvyšší index determinace, což je takový, který se nejvíce blíží k 1. Index determinace nabývá hodnot od 0 do 1. Prognóza je vždy zpracována pro maximálně třetinové období, za které se podařilo sehnat podkladové informace.

3 Literární rešerše (charakteristika trhu, reformní dopady)

3.1 Historie

Cukrová třtina byla poprvé domestikována v Papui Nové Guineji, odkud se její pěstování rozšířilo do Pacifiku a Indie, kde byly produkovány první surové formy cukru již před 2000 lety.

Cukrová řepa, která může být pěstována v mírném pásmu, byla poprvé identifikována jako alternativní zdroj cukru v polovině 18. století. Nicméně metody zpracování nebyly vyvinuty a cukrová řepa nebyla v Evropě široce rozšířena až do 19. století a započítí dovozního embarga na cukr třtinový. Pěstování rostlin, mechanizace pěstování, používání umělých hnojiv, technické zdokonalování v pěstování cukrovky a obchodní bariéry s třtinou vedly k rychlému vývoji, a tak začátkem 20. století byla většina cukru vyráběna z řepy [4].

3.1.1 Historie v ČR

V prvním roce existence Československé republiky vzniklo rčení „o bílém zlatu republiky“. Příjem z vývozu cukru do zahraničí byl v té době jediným aktivem zahraničního obchodu. V této době patřilo Československo mezi řepářskou a cukrovarnickou velmoc, neboť uspokojovalo světovou spotřebu cukru z 15 %. Cukrovka byla dominující plodinou. Do zahraničí se vyváželo české řepné osivo, které patřilo mezi špičkové. Českoslovenští specialisté budovali cukrovary nejen v Evropě, ale i v zámoří. Mnoho specialistů ze zahraničí k nám jezdilo učit se pěstovat řepu a vyrábět z ní cukr [5].

3.2 Charakteristika trhu

Česká republika vstoupila do EU v květnu 2004 s kvótou 455 tis. t cukru a převzala prvky Tržního řádu pro cukr EU s vysokou intervenční cenou cukru - na úrovni 19 Kč/kg a vysokou cenou cukrovky - na úrovni 1 470 Kč/t. Toto období trvalo pouze dva roky.

Od 1. 7. 2006 vstoupil v EU v platnost nový cukerní režim, který omezí rozsah pěstování cukrovky a produkce cukru v Evropě z kvóty 17,5 mil. t na 12 mil. t.

Cukrovarny v České republice nakoupily v letech 2007 - 2008 tzv. dodatečnou kvótu ve výši 20 070 t. S touto dodatečnou kvótou zůstává České republice pro období 2009/10 – 2014/15 kvóta 372,4 tis. t z původní kvóty 454,8 tis. t cukru.

V období 2006 - 2008 bylo v EU uzavřeno na 73 cukrovarů, z toho tři v ČR. Tato situace byla způsobena odchodem společnosti Eastern Sugar. Společnost oznámila v roce 2007 ukončení podnikání v Maďarsku, na Slovensku a v ČR. Proto byly uzavřeny 3 cukrovarny, a to Kojetín a Němčice na Moravě a Hrochův Týnec.

Plocha cukrovky klesla na historické minimum - 50 000 ha [16].

3.2.1 Základní pojmy

Produkční kvóta

System produkčních kvót je základním prvkem organizace trhů v odvětví cukru. Produkční kvótou se vlastně stanoví, kolik může výrobce cukru vyrobit cukru, který lze prodat na vnitřním trhu EU nebo se zvýhodněním vyvézt a na který se při splnění stanovených podmínek vztahují cenová, intervenční nebo dotační opatření společné organizace trhů v odvětví cukru [2].

Kvóta pro ČR

EU stanovila pro účely přidělení kvót tzv. základní množství A pro cukr a základní množství B pro cukr. Součet těchto dvou kvót tvoří národní kvótu přidělenou danému členskému státu, kterou stát dále rozděluje mezi podniky.

Pro ČR bylo stanoveno základní množství A ve výši 441 209 t bílého cukru, základní množství B ve výši 13 653 t bílého cukru [2].

Kvóta A a kvóta B

Kvóta je v podmínkách společné organizace trhů v odvětví cukru vždy rozdělena na kvótu A a kvótu B. Kvóta A se přiděluje podniku ze základního množství A pro cukr a kvóta B se přiděluje podniku ze základního množství B pro cukr. Jelikož bylo ČR

přiděleno základní množství A ve výši 97 % národní kvóty a základní množství B ve výši zhruba 3 % národní kvóty, stejný poměr byl zvolen jako klíč k určení kvóty A a kvóty B každého výrobce cukru [2].

Cukr A, cukr B, cukr C

Cukrem A se rozumí jakékoliv množství cukru vyrobené za hospodářský rok v rámci kvóty A daného podniku.

Cukrem B se rozumí jakékoliv množství cukru vyrobené za hospodářský rok nad rámec kvóty A, avšak v rámci součtu kvót A a B daného podniku.

Cukrem C se rozumí množství cukru vyrobené za hospodářský rok nad rámec součtu kvót A a B daného podniku, popřípadě vyrobené podnikem, který nedisponuje žádnou kvótou [2].

Převod části cukru do následujícího roku

Každý držitel kvóty se může rozhodnout, že stanovené množství vyrobeného cukru převede do následujícího hospodářského roku, v němž bude považováno za součást produkce tohoto roku [2].

Převod se týká pouze cukru vyrobeného v rámci kvóty A a cukru C. Převáděné množství nesmí přesáhnout 20 % z kvóty A, pokud EK (Evropská komise) nestanoví výjimku. Převedený cukr se tedy stane součástí kvóty A v příštím roce [12].

Cena cukrovky

Základní cena cukrovky je poskytována za cukrovku standardní kvality, která se zpracovává na výrobu kvótového cukru. Vychází z intervenční ceny bílého cukru při cukernatosti 16 %, přičemž jsou stanoveny přírázky nebo prémie za dodávku cukrovky s nižší nebo vyšší cukernatostí [7].

3.2.2 Přejímka cukrovky

Požadavky na kvalitu cukrovky

Nákup a placení cukrovky se do roku 1976 uskutečňovaly jen podle hmotnosti. Hmotnost dodané cukrovky se proplácela po odečtení předpokládaného nebo skutečně zjištěného množství nečistot. Na kvalitu se bral ohled pouze v rozsahu platné ČSN, tj. posuzovala se správnost seříznutí chrástu, zdravotní stav, poškození atd. Při tomto systému nákupu zajímal pěstitele pouze výnos bulev. Tato skutečnost se odrážela v celém procesu pěstování a sklizně cukrovky, počínaje šlechtěním až po dodávku do cukrovarů. Skutečnost, že pěstitelé byli hmotně zainteresovaní pouze na množství, se projevila trvalým poklesem technologické jakosti cukrovky. Ke změnám způsobu oceňování cukrovky došlo až po roce 1981, kdy bylo zavedeno její placení podle zjištěné cukernatosti ve všech cukrovarech.

Náhrada za přepravu cukrovky a související úkony (nakládání, vršení) se řídí předem dohodnutými ustanoveními hospodářské smlouvy [1].

3.3 Reforma trhu s cukrem – rok 2004

Počátky reformy spadají do roku 2004, kdy Česká republika vstoupila do EU a musela se začít řídit ustanoveními EU [12].

3.3.1 Přejímné období od 1. 5. 2004

Příprava na členství spočívala v celé řadě harmonizačních opatření směřujících k souladu s požadavky jednotného trhu. Právní řád ES (Evropské společenství) je ve většině případů nadřazen národnímu právu členských států.

Přestože se ČR stala členem EU 1. května 2004, celá řada ustanovení SOT (Společné organizace trhů) s cukrem začala pro nově přistupující země platit až od příštího hospodářského roku 2004/05, tedy po 1. červenci 2004.

Bezprostředně po 1. květnu 2004 ČR mohla využívat celní ochrany a vztahovaly se na ni ustanovení o obchodu s třetími zeměmi. Na dovoz cukru ze třetích zemí do ČR byla již po 1. 5. 2004 vyšší celní ochrana a na vývoz cukru z ČR do třetích zemí již platila celní ochrana stanovená EU.

Teprve po 1. červenci 2004, kdy v ES začínal marketingový rok 2004/05, se na ČR začala vztahovat i ostatní ustanovení v rámci režimu SOT (ceny, vývozní náhrady na přímý a nepřímý vývoz, intervenční nákup a prodej, finanční dávky). Pro tento marketingový rok byla stanovena minimální cena cukrové řepy ve výši 1 470 Kč/t.

Výkonnou organizací trhů s cukrem jsou v jednotlivých zemích EU pověřeny převážně národní intervenční agentury. V ČR je tímto orgánem SZIF (Státní zemědělský intervenční fond).

Veškerý dovoz a vývoz produktů spadajících do společné organizace trhů s cukrem podléhá předložení dovozní nebo vývozní licence, s výjimkou malých množství. V ČR licenci uděluje SZIF prostřednictvím platební agentury. Licence je platná na celém území Společenství a její udělení je podmíněno poskytnutím záruky na uskutečnění dovozu nebo vývozu během období platnosti licence [12].

Vývozní subvence

U některých vybraných skupin položek je možno požádat SZIF o vývozní licenci se subvencí stanovenou předem. Výše subvence může být stanovena i výběrovým řízením vyhlášeným EK.

Vývozní subvence slouží k vyrovnání rozdílu cen zemědělských a potravinářských výrobků mezi vyšší cenovou úrovní na vnitřním trhu Společenství a nižší cenovou úrovní na světovém trhu dané komodity. Příjemcem subvence je vývozce. Vývozní subvence se neposkytuje pro vývoz cukru C [12].

3.3.2 Regulace podnikání v EU

EU funguje jako celní unie, v rámci které byla odstraněna všechna cla a celní kvóty ve vnitřním obchodě mezi jednotlivými státy EU. Je platný zákaz diskriminace zboží podle země původu. Postupně došlo k sladění hygienických, veterinárních, fytosanitárních a technických norem mezi jednotlivými členy. Základní principy jednotného evropského trhu jsou:

- volný pohyb zboží,

- volné poskytování služeb,
- svoboda podnikání v jiném členském státě,
- volný pohyb pracovníků,
- volný pohyb kapitálu a plateb [12].

3.3.2.1 Celní unie

Evropská unie je celní unií, která má společný celní kodex a společný celní sazebník, který je schvalován v říjnu a zveřejněn v Úředním věstníku EU. Celní sazebník je v podobě „TARIC“, což je integrovaný tarif EU, založený na kombinované nomenklatuře (tzn. obsahuje 6 míst harmonizovaného systému a 2 místa kombinované nomenklatury), za níž následují dvoumístné doplňkové a přídavné TARIC kódy definující omezení, kvóty, preference, antidumpingová a vyrovnávací cla. Kurz EUR, pro účely celního zařazení a tedy výši cla, je stanoven 1x měsíčně.

V zemích EU jsou používány následující typy cel:

- valorické,
- specifické,
- kombinované [12].

3.3.3 Intervenční nákup a prodej

Intervenční nákup

SZIF je povinen během celého hospodářského roku vykupovat veškerý nabídnutý bílý a surový cukr vyrobený v rámci kvót z cukrové řepy sklizené v EU podle předem stanovených podmínek. Intervenční cena, stanovená pro hospodářské roky 2001/02 – 2005/06, je pro bílý cukr 63,19 EUR/100 kg a pro surový cukr 52,37 EUR/100 kg. Tyto intervenční ceny se vztahují na nebalený cukr, ze závodu, naložený na dopravní prostředek, který si zvolí kupující [12].

Intervenční prodej

SZIF může prodávat intervenčně nakoupený cukr až poté, co o prodeji rozhodla EK. Intervenční agentury mohou prodávat pouze za cenu vyšší, než je intervenční cena,

avšak orgány EU mohou stanovit, že agentury budou moci prodávat cukr za intervenční nebo i nižší cenu prostřednictvím nabídkového řízení [12].

Snížení kvóty

V roce 2001 byl otevřen trh EU pro kvótované preferenční dovozy cukru za ceny platné v EU západobalkánským zemím. Podmínkou u tohoto dovozu byl původ zboží v těchto balkánských zemích. Tato podmínka nebyla často dodržována, a tak EK zablokovala výplatu subvencí v roce 2003 po zjištění, že cukr vyvezený z EU do balkánských zemí byl často reexportován zpět do EU za podstatně vyšší cenu. EK zároveň koncem listopadu 2003 rozhodla, že již nebudou udělovány subvence na vývoz cukru do zemí, které vstoupí 1. května 2004 do EU. Důvodem bylo zamezení spekulativního obchodu s cukrem v nových členských státech po vstupu do EU, tedy zamezení dvojího vyplácení vývozních subvencí.

Omezení týkající se subvencování vývozu cukru vyplývající z Dohody o zemědělství v rámci WTO (World trade organization) a otevření trhu Společenství pro balkánské země s sebou přineslo zvýšenou nabídku cukru a ve svém důsledku nutnost snížení produkčních kvót cukru v EU.

Největší rozdíly mezi kvótami stanovenými pro nové členské země a zeměmi bývalé EU 15 jsou v nižším podílu stanovené B kvóty pro přistupující země. Zatímco země s vyspělým cukrovarnictvím (jako je ČR) mají nízký podíl stanovené kvóty B oproti celkové kvótě (zhruba 3 %), nejvyspělejší země EU (např. Německo, Francie) mají podíl kvóty B nad 23 %. Z čehož vyplývá, že nové členské země budou muset větší podíl své případné nadprodukce cukru vyvážet bez subvencí do třetích zemí. Jedinou výhodou nových členů je, že producenti budou odvádět do unijního rozpočtu nižší produkční dávky než většina zemí bývalé EU 15 [12].

Jestliže zjištěný exportovatelný zůstatek kvótované produkce v daném hospodářském roce převyší závazný limit vývozu, zaručené kvótované množství cukru se sníží na jeden či více hospodářských let. Tímto snížením se sníží všem členským státům na stanovené období jejich národní kvóta (tedy základní množství cukru A a B [2]).

3.3.4 Pěstování a cukrovary

V roce 2004 byla cukrová řepa sklizena ze 71 095 ha. Sklizňové plochy se tak meziročně snížily o 8 %. Z celkové výměry bylo v Čechách oseto 52,5 % osevní plochy a 47,5 % na Moravě. Osevní plocha tak zaznamenala meziroční pokles o 7 tis. ha.

Cukrovarnická kampaň byla v tomto roce zahájena pouze v 11 cukrovarech, z čehož 7 cukrovarů bylo na Moravě a 4 v Čechách. Počátkem roku 2004 byl uzavřen cukrovar v Mělníku. Přestože se snižoval počet cukrovarů v Čechách, zvyšovala se průměrná denní zpracovatelská kapacita (asi 23 800 t ř/d) více než na Moravě.

Evropská unie tak vyžaduje důslednou kontrolu produkce cukru v jednotlivých cukrovarech, protože celková produkce cukru v daném závodě slouží jako podklad mj. pro výpočet cukru C každého výrobce [12].

3.4 Rok 2005

Zásadní rozdíl proti systému kvót v roce 2003 je v tom, že po zjištění celkové výroby cukru každého producenta se odečtením stanoví množství cukru C. Tento cukr musí opustit území EU do konce února 2006 (tedy cukr vyrobený v kampani 2004/05).

V ČR je nejvyšší spotřeba cukru na obyvatele mezi NČS (Nové členské státy) a v rámci celé EU 25 má větší spotřebu pouze Belgie a Dánsko [12].

Preferenční bezcelní kvóta

Evropská komise stanovila speciální preferenční kvótu na bezcelní dovoz surového cukru ze zemí ACP (rozvojové země Afriky, Karibiku a Pacifiku) a Indie pro hospodářský rok 2005/06 ve výši 1 307 264 t. Toto množství cukru musí uvedené země podle smlouvy dovézt do EU.

Evropská unie tak stanovila minimální kupní cenu surového cukru v rámci této kvóty pro rok 2004/05 na 49,68 EUR/100 kg. Preferenční kvóta tak představuje pro chudší státy ACP velmi významnou hospodářskou pomoc, protože příjmy z prodeje cukru dosahují až 80 % z celkového HDP [12].

3.4.1 Návrh reformy

V červnu roku 2005 EK zveřejnila „Návrh Nařízení Rady o společné organizaci trhů v odvětví cukru“. Reforma bude zahájena od roku 2006/07 [12].

3.4.1.1 Základní principy návrhu reformy

- Snížení ceny řepy o 39 % v průběhu dvou let počínaje roky 2006/07 pro zajištění udržitelné rovnováhy na trhu;
- vyrovnávací platba pro zemědělce na úrovni 60% snížení ceny. Začlenění pomoci do jednotné platby pro zemědělský podnik a návaznost plateb na dodržování norem z oblasti životního prostředí a obhospodařování půdy;
- platnost nového režimu, včetně prodloužení systému kvót pro cukr, až do let 2014/15 (bez ustanovení o přezkumu);
- sloučení kvót A a B v jednotnou produkční kvótu;
- zrušení intervenčního systému a nahrazení intervenční ceny cenou referenční;
- zavedení systému soukromého skladování coby záchranné sítě pro případ, že se tržní cena propadne pod úroveň referenční ceny;
- dobrovolný restrukturalizační režim po dobu čtyř let pro závody vyrábějící cukr v EU a pro výrobce isoglukosy a inulinového sirupu, v jehož rámci se postupně snižuje výše vyplácené částky, která má usnadnit uzavření závodu a vzdání se kvót, jakož i zvládnutí následků restrukturalizačního procesu v oblasti sociální politiky a životního prostředí. Uvedená platba představuje 730 EUR za tunu v prvním roce, jež je snížena na 625 EUR ve druhém roce, na 520 EUR ve třetím roce a na 420 EUR v posledním roce;
- doplňková platba pro producenty cukrové řepy, kteří jsou ovlivněni uzavřením závodů v prvním roce, kdy mají dodavatelská práva;
- obě tyto platby budou financovány formou postupně se snižující dávky od držitelů kvót po dobu tří let;
- na cukrovou řepu by mělo být možné získat i platby za vynětí půdy z produkce, pokud je pěstována jako nepotravinářská plodina, a také podporu pro energetické plodiny ve výši 45 EUR na hektar;

- pro zachování určité produkce bude ve stávajících zemích produkujících cukr v rámci kvóty C uvolněno dodatečné množství jednoho miliónu tun vůči jednorázové platbě odpovídající částce na restrukturalizační podporu za tunu v prvním roce;
- cukr pro chemický, farmaceutický průmysl a na produkci bioethanolu bude vyňat z produkčních kvót;
- postupné navyšování kvót isoglukosy pro stávající výrobní podniky o 300 000 tun v průběhu tří let, přičemž každý rok dojde k navýšení o 100 000 tun.

Změny by měly posílit konkurenceschopnost, tržní orientaci v odvětví cukru v EU a zajistit v budoucnosti dlouhodobou životaschopnost odvětví. Dále zmodernizují stávající systém, který se za přibližně 40 let z velké části nezměnil. Nový systém bude i nadále nabízet rozvojovým zemím preferenční přístup na evropský trh s cukrem za atraktivní cenu, která výrazně převyšuje úroveň na světových trzích [10].

3.4.1.2 Stanovisko ČR k navržené reformě

Návrh je zaměřen na liberalizaci sektoru a na princip prokázání konkurenceschopnosti v produkci cukrové řepy a výroby cukru bez omezení současné výše národních kvót. Česká republika považuje systémový návrh dobrovolné restrukturalizace spojené s výrazným snížením cen za účinnější a spravedlivější.

Avšak v návrhu reformy jsou pro ČR zásadním problémem kompenzace pro pěstitele cukrové řepy. Návrh zavádí vyplácení kompenzací formou přímých plateb na farmu, což znamená oddělení produkce od plateb. Česká republika však uplatňuje zjednodušený systém přímých plateb na hektar, tzv. SAPS (Single area payment scheme). Návrh tak zcela opomíjí, že do roku 2009 budou vedle sebe fungovat dva rozdílné způsoby vyplácení přímých plateb (tedy na farmu a na ha), než dojde k sjednocení.

Dále tento návrh neřeší časový horizont od roku 2009, kdy se hranice EU mají otevřít cukru ze zemí EBA (Everything but arms) [12].

3.4.2 Pěstování cukrové řepy, cukrovary

Cukrová řepa se sklízela z celkové plochy 69 tis. ha, kdy průměrná cukernatost řepy dosáhla rekordní hodnoty, a to 18,53 %.

V roce 2005 byl v ČR z dlouhodobého hlediska zaznamenán největší pokles ploch pícnin na orné půdě a okopanin.

Počet cukrovarů oproti roku 2004 zůstal nezměněn. Ovšem důležitou změnou v tomto roce bylo, že od listopadu 2004 se všech 7 společností vyrábějících cukr v ČR stalo členy ČMCS (Českomoravský cukrovarnický spolek). Jediná organizace tak umožní zastávat jednotné stanovisko ve vztahu k zahraničí, což je důležité při jednáních o reformě cukerního pořádku v EU [12].

3.5 Rok 2006

Pro hospodářský rok 2005/06 se snižuje zaručené množství v odvětví cukru v rámci produkčních kvót a předpokládané max. požadavky na zásobování rafinerií v rámci preferenčních dovozů.

Krácení kvót probíhá podle koeficientu přiřazeného každé zemi, který vyjadřuje poměr výše kvót jednotlivých zemí na celkovou kvótu. Pro ČR to představuje krácení koeficientem:

0,010082 pro kvótu A,

0,000312 pro kvótu B.

V ČR tak dojde k celkovému krácení, a to o 18 207,7 t u kvóty A a o 563,5 t u kvóty B. Celková kvóta tak byla snížena o 4,1 % [12].

Podle článku 19 nařízení Rady č. 318/2006 bylo rozhodnuto o stažení cukru z trhu EU pro rok 2006/07. Jednotlivým členským státům byly stanoveny koeficienty EK, kterými byly vynásobeny původní kvóty pro rok 2004/05. České republice se podařilo vyjednat koeficient 0,9043. V ČR tak bude z trhu staženo v roce 2006/07 celkem 45 526 t cukru. Toto množství cukru musí být buď prodáno jako cukr C, nebo převedeno do produkční kvóty podniků pro následující rok. V roce 2006/07 bude přechodně snižená kvóta činit 411 336 t.

V EU 25 se snížily sklizňové plochy cukrové řepy (asi na 1,7 mil. ha). Toto skokové snížení ploch, na kterých se pěstuje cukrová řepa, a potažmo produkce cukru nastalo především v důsledku přijetí reformy SOTC (Společná organizace trhů s cukrem) v EU. Pokles produkce se projevil ve všech zemích EU, což se projeví i ve výrazně omezeném vývozu cukru z EU v roce 2006/07. V ČR se očekává pokles o 20 %. EU 25 tak během několika let může opustit pozici druhého největšího světového vývozce cukru a po uskutečnění cukerní reformy se může stát čistým dovozcem cukru [12].

3.5.1 Reforma SOT od 1.7.2006

Od hospodářského roku 2006/07 vstoupila v platnost reforma SOT s cukrem v EU.

Ceny v rámci SOT pro cukr

- U ceny cukru dojde ke snížení o 36 % během 4 let. Počátek snižování je odložen až na začátek roku 2008/09.
- Dočasná restrukturalizační dávka se platí v prvních třech letech od počátku reformy a snižuje fakticky realizační cenu cukru pro výrobní podniky.
- Minimální cena cukrové řepy se bude snižovat od roku 2006/07 a sníží se během 4 let o 42 %. Jako kompenzace se poskytne pěstitelům oddělená platba za cukr [12].

Kvóty

- Každému podniku bude přidělena kvóta, která se rovná součtu kvóty A a B, které byly přiděleny pro rok 2005/06;
- každý podnik, který chce získat kvótu pro rok 2006/07, ji bude muset získat na základě schválené žádosti o registraci od SZIFu;
- do 30. 9. 2007 může každý podnik požadovat od příslušného členského státu přidělení dodatečné kvóty na cukr. Pro ČR tak byla stanovena dodatečná kvóta ve výši 20 070 t. Státy bez produkce cukru C mohou získat až 10 tis. t dodatečné kvóty;
- z každé tuny dodatečné kvóty přidělené podnikům se vybírá jednorázová částka ve výši 730 EUR/t;

- v rámci restrukturalizace je členský stát oprávněn snížit kvótu danému podniku až o 25 % pro rok 2006/07 a 2007/08, nejvíce o 10 % pro rok 2008/09 a následující období;
- v případě nedostatečné restrukturalizace a snížení produkce cukru v EU dojde v roce 2009/10 k plošnému krácení kvót;
- kvóty budou nepřevoditelné mezi státy, lze je však převádět uvnitř členského státu.

Členské státy, které snižují svou kvótu na cukr o více než 50 %, mohou v období, kdy je pěstitelům cukrové řepy vyplácena přechodná podpora, poskytnout dočasnou státní podporu. EK na žádost příslušného členského státu rozhodne o celkové výši státní podpory [12].

Oddělená platba za cukr

NČS uplatňující režim jednotné platby na plochu mohou do 30. dubna 2006 rozhodnout, že na roky 2006 – 08 poskytnou oddělené platby za cukr zemědělcům způsobilým podle režimu jednotné platby na plochu. Maximální výše finančních prostředků určených k výplatě oddělené cukerní platby pro rok 2006 v ČR byla stanovena na 19,130 mil. EUR.

Účelem oddělené platby je kompenzovat pěstitelům finanční ztráty, které jim působí postupné snižování garantované ceny cukrové řepy. Snížení této garantované ceny umožní následně snížit cenu cukru, což by mělo posílit konkurenceschopnost cukru z EU na světovém trhu [12].

3.5.2 Nařízení Rady ES č. 320/2006

Podle tohoto nařízení se zavádí dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu v EU.

Každý podnik vyrábějící cukr, jemuž byla přidělena kvóta k 1. 7. 2006, má nárok na restrukturalizační podporu na tunu kvóty, které se vzdal. Předpokladem je, že se během jednoho z hospodářských roků 2006/07 – 2009/10:

- vzdá kvóty, kterou přidělil jednomu nebo více svým závodům, a plně demontuje dotyčná výrobní zařízení nebo závody;
- nebo se vzdá kvóty, kterou přidělil jednomu nebo více svým závodům, a částečně demontuje dotyčná výrobní zařízení nebo závody k výrobě výrobků, na které se vztahuje SOT v odvětví cukru;
- nebo se vzdá části kvóty, kterou přidělil jednomu nebo více svým závodům, a nevyužije dotyčná výrobní zařízení nebo závody k rafinaci surového cukru.

Výše restrukturalizační podpory je nejvyšší v prvních dvou letech. Odřeknutí části kvóty producentů má za následek nenávratné snížení národní kvóty cukru a rozhoduje o něm pouze držitel kvóty (tedy cukrovar).

Restrukturalizační podpora se uděluje pro hospodářský rok, pro který se podnik vzdal kvót. Podpora se poskytuje pouze na množství kvóty, které se podnik vzdal a nepřevádí se.

Žádosti o poskytnutí restrukturalizační podpory se podávají příslušnému členskému státu do 31. 1. roku předcházejícímu hospodářskému roku, během kterého se má kvóty vzdát. Členský stát o poskytnutí restrukturalizační podpory rozhodne do konce února [12].

3.5.3 Pěstování cukrové řepy, cukrovary

Sklizňová plocha cukrové řepy v roce 2006 činila 63 170 ha, což představuje meziroční snížení o necelých 8,5 %. Průměrná cukernatost dosáhla opět rekordní průměrné hodnoty 18,69 %.

V této cukrovarnické kampani bylo uvedeno do provozu pouze 10 cukrovarů. Zrušen byl cukrovar Vrdu společnosti Manolis. A všech 11 cukrovarů, které provozuje 7 společností, se stalo členem ČMCS.

Od vstupu ČR do EU, tedy od roku 2004, proběhly již 2 cukrovarnické kampaně, které se řadí mezi velmi úspěšné a mezi nejlepší v celém poválečném období vůbec [12].

3.6 Rok 2007

O dodatečnou kvótu si požádaly všechny podniky, s výjimkou Eastern Sugar Česká republika. V roce 2006/07 tak bylo v ČR podnikům přiděleno celkem 14 437,3 t z dodatečné kvóty cukru. Zbývající část do 20 070 t bude rozdělena na základě žádosti u SZIF v příštím roce. V roce 2006/07 tak přechodně snížená kvóta činila 425 768,3 t včetně dodatečných kvót.

Společnost Eastern Sugar odevzdala celou svou kvótu EU. V průběhu podzimu roku 2006 se tato společnost rozhodla sama dobrovolně odevzdat svou kvótu. Odevzdání kvóty jí tak umožnilo zažádat SZIF o poskytnutí restrukturalizační podpory, která jí byla přiznána ve výši 730 EUR/t odevzdané kvóty.

V důsledku odevzdání této kvóty se sníží od roku 2007/08 ČR celková kvóta o 102 472,8 t. Tím pádem v tomto roce nebyla zahájena výroba cukru v cukrovarech Hrochův Týnec, Němčice a Kojetín.

Jednotlivým členským státům byly pro rok 2007/08 dle nařízení Komise stanoveny procentní podíly z cukerních kvót za účelem stažení cukru z trhu EU. Členským státům (včetně ČR), které odevzdaly již část své kvóty byly stanoveny nižší procentní podíly než státům, které žádnou kvótu neodevzdaly. Pro ČR byl stanoven tento podíl na 7,29 %.

V rámci restrukturalizace cukrovarnického průmyslu došlo v některých zemích EU k odevzdání části (nebo i celé) kvóty cukru. Odevzdání kvóty znamená nenávratné snížení kvóty cukru u dané členské země. ČR odevzdala část své kvóty, tak jako převážná většina zemí v roce 2007/08. Větší podíl na snížení národních kvót byl u NČS (13,5 %), zatímco u bývalé EU 15 (9,84 %). Ovšem tři největší producenti v EU (Francie, Německo, Polsko) neodevzdaly prozatím kvótu žádnou.

Po vstupu ČR do EU se po počáteční rekordní ceně každým rokem postupně snižovala průměrná nákupní cena cukrové řepy. Zatímco v roce 2004 byla historicky nejvyšší nákupní cena v průměru 1 521 Kč/t, v roce 2007 byl průměr 868 Kč/t – CZV (Ceny zemědělských výrobců) se tak dostávají na nižší úroveň, než byly před vstupem do EU [12].

3.6.1 Prohraná arbitráž

Česká republika nakonec prohrála arbitráž s nizozemskou společností Eastern Sugar B.V., která si stěžovala na diskriminační přidělování kvót regulujících výrobu cukru. Arbitři přiznali mateřské firmě druhého největšího tuzemského producenta cukru náhradu 25,4 milionů EUR (asi 700 milionů Kč) místo požadovaných 109 milionů EUR (zhruba tři miliardy korun).

Eastern Sugar předložila případ arbitrážnímu soudu v červnu 2004. Podnik žádal odškodnění za to, že česká vláda v roce 2003 snížila produkční kvótu Eastern Sugar ČR o 30 procent, zatímco kvóty ostatním producentům zvýšila. Firma vinila Českou republiku z toho, že neférovým přidělováním kvót porušila dohodu o ochraně mezinárodních investic, kterou s Nizozemskem uzavřela [13].

3.6.2 Platby cukrovarnických podniků

Od hospodářského roku 2006/07 byla nově zavedena povinnost zaplatit dočasnou restrukturalizační částku ve výši 126,4 EUR za tunu cukru podle přidělené výše kvóty každého podniku. Celková částka byla rozdělena do dvou splátek – první byla stanovena na 60 % a druhá ve výši 40 %.

K datu 28. 2. 2007 byly zaplaceny platby za dodatečnou kvótu cukru, která byla stanovena EK ve výši 730 EUR/t. V ČR tak bylo vybráno 298 535 090 Kč za tuto kvótu v celkové výši 14 437,3 t.

Od roku 2007/08 je zaveden výběr jednorázové výrobní dávky od schválených podniků ve výši 12 EUR/t cukru podléhající kvótě [12].

Dotace

Podle stanovených podmínek pro poskytování dotací pro rok 2007 bylo možno u cukrové řepy využít pouze dotační program 3, který spočíval ve zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření závažných virových a bakteriálních chorob.

Výše dotace byla stanovena do 40 % u polních plodin z prokázaných nákladů na pořízení bioagens a biopreparátů a na odborný servis u biologické ochrany [12].

Stahování cukru

Hranice stažení se stanovuje pro každý podnik, který je držitelem kvóty, a vypočítá se vynásobením jeho kvóty koeficientem¹ [12].

3.6.3 Stanovisko ČR ke změnám reformy SOTC přijaté v říjnu 2007

Česká republika a Polsko se postavily výhradně proti tomuto návrhu, který iniciovala Francie s Německem. Česká republika návrh revize reformy odmítla jako celek a vyjádřila se následovně:

- Návrh změn reformy je souhrnem administrativních předpisů, které poškozují země, které již prošly volným trhem a restrukturalizací cukerního průmyslu. Tento návrh zpochybňuje princip konkurenceschopnosti a podporuje se systém, který již přežil.
- Reforma je vedena ve značné míře na účet nových členských zemí, které nezapříčinily krizový stav sektoru cukru (tvorba nadprodukce, mnohaletý export subvencovaného cukru ze států bývalé EU 15).
- Nesouhlasí se s přímým vstupem pěstitelů do restrukturalizačního procesu, neboť majetkové vazby pěstitel-cukrovar jsou v NČS jiné než v zemích bývalé EU 15, kde se pěstitelé na majetku cukrovaru podílí nebo jej vlastní.
- Nesouhlasí se zpětným vrácením prostředků subjektům, které již prošly restrukturalizací.
- Požaduje, aby při stahování cukru z trhu byly členským státům započteny již odevzdané kvóty.
- ČR bude prosazovat urychlené zrušení kvót s maximální liberalizací trhu při zachování přiměřené celní ochrany.

¹ Pro ČR byl stanoven koeficient 0,9043 , v roce 2007 tak bylo staženo 45 526 t cukru. V letech 2007/08 – 2009/10 byl procentní podíl stažení cukru z kvóty stanoven na 7,29 %.

České republice se tak podařilo s některými dalšími členskými státy prosadit do nově přijaté reformy SOTC princip, že při plošném krácení kvót cukru v roce 2010 bude při tomto snižování zohledněna již uskutečněná restrukturalizace v jednotlivých zemích [12].

3.6.4 Pěstování cukrové řepy, cukrovary

Sklizňová plocha cukrové řepy se opět snížila, a to na 59,5 tis. ha. Cukernatost dosáhla 16,8 %.

Cukrovarnickou kampaň zahájilo pouze 7 cukrovarů, jelikož z ČR odešla společnost Eastern Sugar. Důsledkem toho bylo uzavření 3 cukrovarů – Hrochův Týnec, Kojetín a Němčice.

Vývoz cukru v tomto roce meziročně poklesl z hodnoty 335,8 tis. t v roce 2005/06 na 141,2 tis. t – což představuje pouze 42 % předchozího roku [12].

3.7 Rok 2008

Stanovení kvót cukru v EU

Limit dodatečných kvót nebyl EK stanoven rovnoměrně pro všechny členské státy. Obecně lze říci, že zemím s nižší produkcí cukru byl přidělen i nižší podíl dodatečné kvóty vzhledem k jejich stávající kvótě. Například Francie jako největší producent v EU má limit stanoven jako 9,3 % z národní kvóty, Německo 7 % a ČR pouze 4,41 % z národní kvóty. V důsledku to znamená, že zatímco řada zemí (včetně ČR) po odevzdání kvóty významně snížila svoji kvótu, Francie a Německo po koupi dodatečných kvót naopak výrazně svoji kvótu v roce 2007/08 zvýšily [12].

3.7.1 Produkce cukru a sklizňové plochy cukrové řepy v Evropě

Pokles produkce cukru v zemích EU 27 je provázán s restrukturalizací cukrovarnického průmyslu, v jehož důsledku byly sníženy kvóty cukru v EU o asi 5,1 mil. tun. V relativním vyjádření se od doby rozšíření EU více snížila produkce cukru v NČS, než v zemích bývalé EU 15. Oproti roku 2005/06 poklesla v NČS produkce cukru

již téměř o polovinu. Země EU mají podíl pouze 41,6 % na celkové evropské výměře cukrové řepy.

Největší pokles kvót cukru v EU připadal v průběhu restrukturalizace až na rok 2008/09, kdy bylo odevzdáno EK celkem 2 260 195 t cukru.

Snižování produkce cukru v zemích EU 27 neprobíhá zdaleka rovnoměrně ve všech členských státech. Největší producenti cukru v EU se snaží co nejdéle zachovat svoji výši produkce cukru. Zřejmě proto se tyto země rozhodly významněji snižovat produkci cukru až v roce 2008/09.

V roce 2008/09 byla v ČR cukrová řepa sklizena z celkové plochy 50 213 ha při průměrné cukernatosti 17,75 % [12].

3.8 Rok 2009

Světová spotřeba cukru každým rokem pravidelně stoupá. Za období posledních pěti hospodářských let již spotřeba vzrostla o cca 16,5 mil. t cukru. Nejdynamičtější nárůst spotřeby je v posledních letech jednoznačně v Asii. V průběhu desetiletí vzrostla spotřeba cukru o více než 20 mil. t.

Dovoz cukru do zemí EU vychází dlouhodobě ze třech základních principů:

1. dovoz surového třtinového cukru je základní surovinou pro provoz rafinerií v rámci EU;
2. dovoz surového cukru představuje poměrně významnou ekonomickou pomoc EU pro řadu rozvojových zemí, včetně těch nejhudších;
3. preferenční dovozy v rámci WTO vycházejí vstříc těm zemím, které mají zájem o vývoz cukru do zemí EU.

V současné době po významném snížení kvót cukru bude vzrůstat dovoz cukru i z důvodu jeho částečného nedostatku na trhu EU. Podle prognózy se dokonce EU stane v příštích letech největším světovým dovozcem cukru.

Referenční cena bílého cukru se v EU snižuje poprvé až v roce 2008/09, a to na 541,5 EUR/t. V hospodářském roce 2009/10 se cena cukru na trhu EU dále snižuje až na 404,4 EUR/t [12].

3.8.1 Výměry a sklizně cukrové řepy v ČR

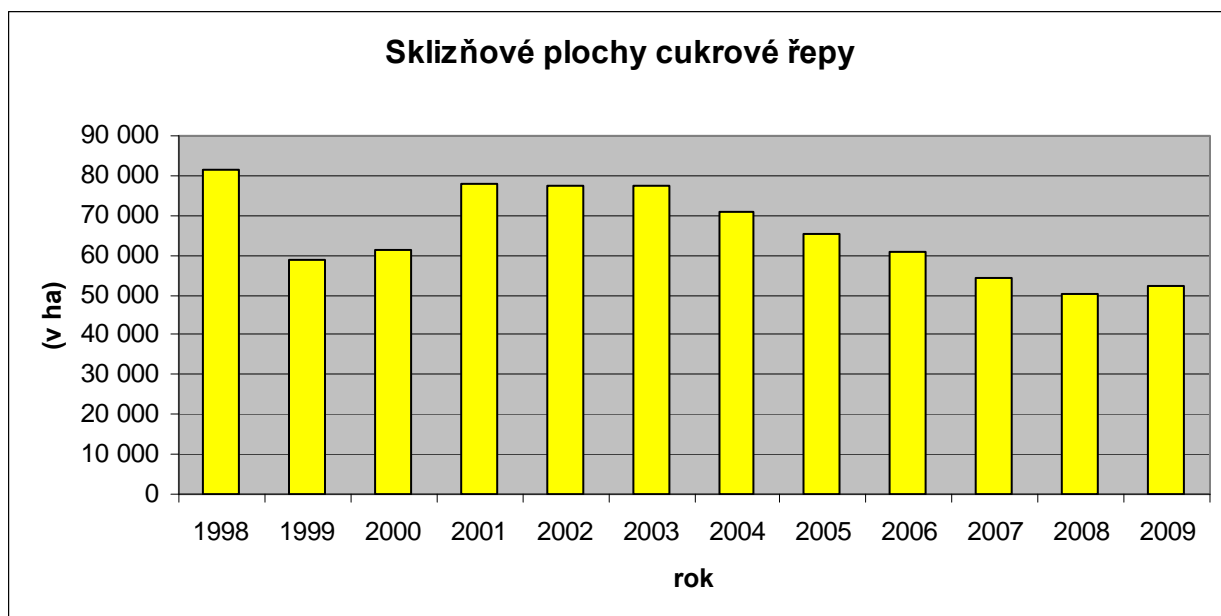
Na vývoj sklizňových ploch a celkových sklizní v ČR měly v tomto desetiletí největší vliv dvě skutečnosti, které způsobily dvakrát skokové snížení osevních ploch cukrové řepy. První snížení osevních ploch cukrové řepy nastalo v letech 2004 a 2005 jako reakce na vstup ČR do EU a stanovení cukerních kvót, které limitovaly dodávky cukru z ČR na trh EU. V následujícím období nastalo další snížení pod vlivem cukerní reformy EU, která začala od roku 2006/07 a v rámci které došlo k výraznému snížení národní kvóty ČR.

Snížení osevních ploch cukrové řepy nebylo podle jednotlivých krajů v obou těchto obdobích stejné. Zatímco v prvním období bylo snižování ploch v celé ČR rovnoměrné, v druhém období se snižování dotklo především krajů, v jejichž svozových oblastech došlo k uzavření cukrovarů po provedené restrukturalizaci. Výrazné snížení osevních ploch cukrové řepy po roce 2005 připadalo na kraje: Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký a Zlínský kraj [12].

3.8.2 Pěstování cukrové řepy, cukrovary

V roce 2009/10 byla cukrová řepa sklizena z plochy 53 200 ha, tj. o 1 911 ha více než v předchozím roce. Je možné pozorovat významný rozdíl v cukernatosti řepy v jednotlivých regionech. Zatímco na Moravě je v rozmezí 16,5 % - 17,5 %, v Čechách se pohybuje mezi 18 – 19 %. Průměrná cukernatost se pohybovala okolo 18,3 % [12].

Graf 1: Vývoj sklizňových ploch cukrové řepy v letech 1998 - 2009

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování, 2010

3.9 Diversifikační podpora

Diversifikační podpora má pěstitelům usnadnit jejich přechod k pěstování jiných plodin. Za tím účelem je dotčeným pěstitelům poskytnuta podpora určená ke spolufinancování nákupu moderních a ekologicky šetrných zemědělských strojů, které jim pomohou k přechodu k jinému druhu zemědělské činnosti. Na diversifikační podporu bude mít nárok pouze žadatel, který dodával řepu do cukrovarnického podniku před jeho vstupem do restrukturalizačního procesu a splnil všechny podmínky stanovené nařízením vlády č. 149/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování diversifikační podpory pěstitelům cukrové řepy. Z prostředků poskytnutých v rámci diversifikační podpory bude možno uhradit nejvíce 40 % z pořizovací ceny zakoupeného zemědělského stroje [12].

3.10 Restrukturalizační podpora

Státní zemědělský intervenční fond vyplatil první část restrukturalizační podpory za vrácení kvóty na výrobu cukru pro hospodářský rok 2007/2008 do EU. Do konce června 2008 tak byla vyplacena první část, tj. 40 % restrukturalizační podpory cukrovaru Eastern

Sugar Česká republika, a. s., pěstitelům cukrové řepy a poskytovatelům specializovaných strojů, kteří měli uzavřeny smlouvy o dodávkách a spolupráci.

Druhá část restrukturalizační podpory byla vyplacena v únoru roku 2009.

Dle nařízení Rady č. 320/2006 v platném znění, kterým se zavedl dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu ve Společenství, bylo možné vzdát se zcela nebo částečně kvóty na výrobu cukru a po splnění určených podmínek čerpat restrukturalizační podporu. Pro tento účel Evropská komise zřídila dočasný restrukturalizační fond, ze kterého se financují restrukturalizační opatření pro cukrovarnický průmysl Společenství. Dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu je naplánován na 4 hospodářské roky, počínaje rokem 2006/2007 do 2009/2010.

V důsledku snížení produkce cukru, případně likvidace cukrovaru, náleží část podpory pěstitelům cukrové řepy, kteří se v souvislosti se vstupem cukrovarnického podniku do procesu restrukturalizace musí vzdát pěstování cukrové řepy, a rovněž tak poskytovatelům strojů, kterým se tak kompenzuje ztráta investic vložených do specializovaných strojů, které nelze použít pro jiné účely [15].

Dodatečná platba restrukturalizační podpory představuje částky vyplacené náhradou za rozdíl mezi podporou poskytnutou podnikům a pěstitelům v hospodářských letech 2006/07 a 2007/08 a podporou, která by byla poskytnuta za podmínek platných pro rok 2008/09 [12].

3.11 Legislativa

Od počátku hospodářského roku 2006/07 nabyla účinnosti reforma SOTC v EU, která se řídila od 1. 7. 2006 základním nařízením ES č. 318/2006. Podle tohoto nařízení se změny dotýkají hlavně kvótového systému a výrobních dávek cukru, vývozních náhrad, intervenčního nákupu a prodeje cukru. Dalším základním právním předpisem bylo nařízení ES č. 320/2006, kterým se zavádí dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu ve Společenství. Cílem tohoto nařízení bylo poskytnout pravidla pro odevzdávání cukerních kvót v hospodářských letech 2006/07 – 2009/10.

Dne 22. 10. 2007 bylo přijato nařízení Rady č. 1234/2007, do něhož byla včleněna i novelizovaná reforma SOTC. Cílem tohoto nařízení bylo zjednodušit regulační prostředí SZP (Společná zemědělská politika) vytvořením jednoho uceleného právního rámce pro ustanovení o zemědělských trzích. Toto nařízení Rady nabylo účinnosti pro odvětví cukru až od počátku hospodářského roku 2008/09, tedy od 1. 10. 2008. Dne 14. 4. 2008 bylo přijato nařízení Rady č. 361/2008, které upravuje některá opatření přijatá v rámci nařízení Rady č. 1234/2007 [12].

3.11.1 Právní předpisy s platností od července 2009

- Nařízení Komise č. 579/2009 ze dne 2. července 2009, kterým se stanoví doplňkové množství surového třtinového cukru pocházejícího ze států AKT a z Indie pro zásobování rafinérií na období od 1. října 2008 do 30. září 2009.
- Nařízení Komise č. 687/2009 ze dne 29. července 2009 o zrušení nařízení č. 877/2008, č. 878/2008 a č. 879/2008 o zahájení stálého nabídkového řízení na další prodej cukru ze zásob intervenčních agentur Belgie, ČR, Irsko, Itálie, Maďarsko, Slovensko a Švédsko.
- Nařízení Komise č. 776/2009 ze dne 26. srpna 2009 o změně nařízení č. 924/2008, kterým se stanoví množstevní omezení pro vývoz cukru a izoglukózy nepodléhající kvótám do konce hospodářského roku 2008/09.
- Nařízení Komise č. 777/2009 ze dne 26. srpna 2009 o změně nařízení č. 575/2009, kterým se stanoví koeficient přidělení pro vydávání vývozních licencí, kterým se zamítají žádosti o vydávání vývozních licencí a pozastavuje příjem žádostí o vývozní licence pro cukr nepodléhající kvótám.
- Nařízení Komise č. 828/2009 ze dne 10. září 2009, kterým se pro hospodářské roky 2009/10 – 2014/15 stanoví prováděcí pravidla pro dovoz a rafinaci produktů v odvětví cukru čísla 1701 celního sazebníku v rámci preferenčních dohod.
- Nařízení Komise č. 889/2009 ze dne 25. září 2009, kterým se mění nařízení Rady č. 73/2009 a kterým se na rok 2009 stanoví rozpočtové stropy pro částečné nebo nepovinné provádění režimu jednotné platby stanovené nařízením Rady č. 1782/2003 a roční finanční rámce režimu jednotné platby na plochu a rozpočtové

stropy pro přechodné platby za ovoce a zeleninu a pro zvláštní podporu stanovené nařízením ES č. 73/2009.

- Nařízení Komise č. 891/2009 ze dne 25. září 2009 o otevření a správě některých celních kvót Společenství v odvětví cukru.
- Nařízení Komise č. 1044/2009 ze dne 4. listopadu 2009 o změně nařízení č. 274/2009, kterým se stanoví množstevní omezení pro vývoz cukru a isoglukózy nepodléhající kvótám do konce hospodářského roku 2009/10.
- Nařízení Komise č. 1053/2009 ze dne 5. listopadu 2009, kterým se mění nařízení č. 952/2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady č. 318/2006, pokud jde o řízení vnitřního trhu s cukrem a režim kvót.
- Nařízení Komise č. 1055/2009 ze dne 5. listopadu 2009, kterým se mění nařízení Komise č. 951/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady č. 318/2006, pokud jde o obchod s třetími zeměmi v odvětví cukru [12].

3.12 Dopady Cukerní reformy na cukrovarnictví a řepářství v EU

V průměru EU činí odevzdaná kvóta cukru celkem 27,36 % z původní výše kvóty (v ČR bylo odevzdáno celkem 21,6 % z původní kvóty). Ve 14 členských státech EU včetně ČR již tuzemská produkce cukru nepokrývá ani domácí spotřebu. V důsledku celkového poklesu výroby cukru v EU se však u některých států výrazně zvýšil relativní podíl na evropské produkci cukru. Zatímco před reformou byl u pěti největších producentů cukru v EU podíl 61,9 % (Francie, Německo, Polsko, Nizozemí a VB) na celkové produkci cukru v EU, po reformě vzrostl tento podíl na 71 %.

V původním návrhu bylo počítáno s postupným uzavřením asi 50 cukrovarů v průběhu reformy. Ve skutečnosti bylo již uzavřeno více než 70 cukrovarů. Od roku 2002/03 bylo již uzavřeno dokonce 147 cukrovarů, tedy více než polovina výchozího stavu.

Cukerní reforma se pochopitelně také odrazila ve výrazném snížení produkčních ploch cukrové řepy. Od roku 2000 do roku 2007 se v EU snížily plochy z 2,35 mil. ha na 1,64 mil. ha. Úbytek ploch tak činí celkem asi 30 %.

Poslední významnou oblastí, které se dotkla cukerní reforma, je počet pěstitelů cukrové řepy. Výrazný úbytek počtu pěstitelů nastal však již v období před reformou, ta již

tento trend pouze prohloubila. V období od roku 2000/01 – 2007/08 poklesl počet pěstitelů v EU ze 480 tisíc na 228 tisíc. V ČR nebyl pokles tak výrazný – z 1000 pěstitelů v roce 2000 na 750 v roce 2008.

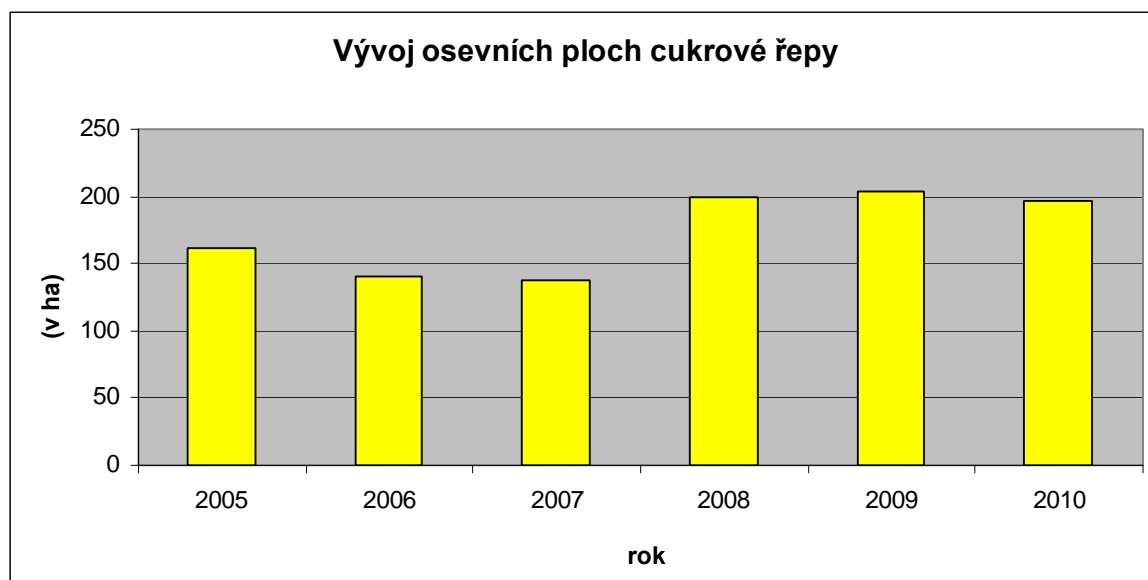
České cukrovarnictví se po vstupu do EU projevilo jako plně konkurenceschopné v rámci komunitárního obchodu. Za 4 hospodářské roky dodala ČR na trh EU celkem 680 141 t cukru. Naopak ze zemí EU bylo do ČR dovezeno 231 601 t. Ačkoliv si zahraniční obchod s cukrem stále udržuje vysokou dynamiku, tak v důsledku přijaté reformy a obzvláště realizací restrukturalizace cukrovarnického průmyslu dochází v posledních dvou letech postupně ke snížení vývozu cukru a zvýšení dovozu, především ze zemí EU [12].

4 Výsledky (ekonomická analýza trhu a dopad opatření na pěstitele)

4.1 Agrodružstvo Brázdim

Agrodružstvo Brázdim bylo založeno 7. října 1992. Toto agrodružstvo se nachází na severovýchodním okraji Brandýské plošiny, oblasti souvislého rozšíření černozemních půd čtvrtohorního původu. Výrobní zaměření je soustředěno na pěstování tržních plodin. Družstvo v současné době hospodaří na 1 220 ha orné půdy v Polabské nížině okresu Praha – východ. Po výrobní stránce je zemědělský podnik zařazen do oblasti řepařské a podoblasti řepařsko – ječné. Podnik vedle svého hlavního podnikatelského zaměření vykonává mnoho dalších činností, jako např.: prodej nafty, pronájem nemovitostí, zámečnické – svářečské práce, čištění silničních a melioračních příkopů i vodotečí aj. Družstvo, od svého vzniku, hospodaří kontinuálně se ziskem, který v roce 2008 činil neuvěřitelných 11,264 mil. Kč díky rekordní úrodě.

Graf 2: Vývoj osevních ploch v agrodružstvu Brázdim

Zdroj: Pan Kopecký z agrodružstva Brázdim, 2010

4.1.1 Ukazatelé rentability

Obecně ukazatelé rentability hodnotí schopnost podniku dosahovat zisku – tj. zachycují hospodárnost nebo nehospodárnost podnikání se svěřenými prostředky.

Ukazatelé rentability jsou vypočítány pomocí programu Microsoft Excel.

Rentabilita tržeb

Pomocí vztahu 2.2.1 je vypočítána rentabilita tržeb.

Tabulka 1: Rentabilita tržeb v Kč

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (plán)
Agrodružstvo	0,0876	0,0596	0,0631	0,2235	0,1067	0,0619

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Tabulka 2: Rentabilita tržeb v %

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (plán)
Agrodružstvo	8,76	5,96	6,31	22,35	10,67	6,19

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Rentabilita tržeb nám říká kolik korun zisku připadá na jednu vynaloženou korunu tržeb. V posledních 5 letech a v plánu pro rok 2010 se vyskytuje pouze kladná rentabilita tržeb. Hodnoty v tabulce č. 1 se pohybují v haléřích, v tabulce č. 2 je pak uvedeno vyjádření v %.

Rentabilita výnosů

Pomocí vztahu 2.2.2 je vypočítána rentabilita výnosů.

Tabulka 3: Rentabilita výnosů v Kč

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (plán)
Agrodružstvo	0,0826	0,0511	0,0512	0,1801	0,0937	0,0485

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Tabulka 4: Rentabilita výnosů v %

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (plán)
Agrodružstvo	8,26	5,11	5,12	18,01	9,37	4,85

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Rentabilita výnosů říká, kolik korun zisku se získá z jedné vydělané koruny výnosů. Hodnoty se opět pohybují v haléřích a v procentuelním vyjádření dominuje rok

2008. V tomto roce agrodružstvo Brázdim dosáhlo nejvyššího zisku za svou existenci (přes 11 mil. Kč) díky rekordní úrodě v tomto roce.

Rentabilita nákladů

Pomocí vztahu 2.2.3 je vypočítána rentabilita nákladů.

Tabulka 5: Rentabilita nákladů v Kč

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (plán)
Agrodružstvo	0,0901	0,0538	0,0540	0,2196	0,1034	0,0509

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Tabulka 6: Rentabilita nákladů v %

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (plán)
Agrodružstvo	9,01	5,38	5,40	21,96	10,34	5,09

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Tento ukazatel slouží jako doplňkový k ukazateli rentabilita tržeb.

U tohoto ukazatele se vychází z pravidla, že čím nižší hodnota tohoto ukazatele, tím lepší výsledky hospodaření podnik dosahuje, neboť 1 Kč tržeb dokázal vytvořit s menšími náklady [14].

I zde se pohybují hodnoty v haléřích a nejnižší hodnoty je dosaženo v plánu na rok 2010.

Nákladovost tržeb

Tento ukazatel rentability je vypočítána pomocí vztahu 2.2.4.

Tabulka 7: Nákladovost tržeb v Kč

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (plán)
Agrodružstvo	0,9727	1,1069	1,1686	1,0177	1,0322	1,2149

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Tabulka 8: Nákladovost tržeb v %

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (plán)
Agrodružstvo	97,27	110,69	116,86	101,77	103,22	121,49

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Ukazatel udává, kolik korun nákladů podnik vynaložil na 1 Kč tržeb. Rovněž u tohoto ukazatele se vychází z pravidla, čím nižší hodnota, tím lépe, protože podnik dokázal vytvořit 1 Kč tržeb s nižšími náklady. Nejnižší nákladovost tržeb je v roce 2005, kdy

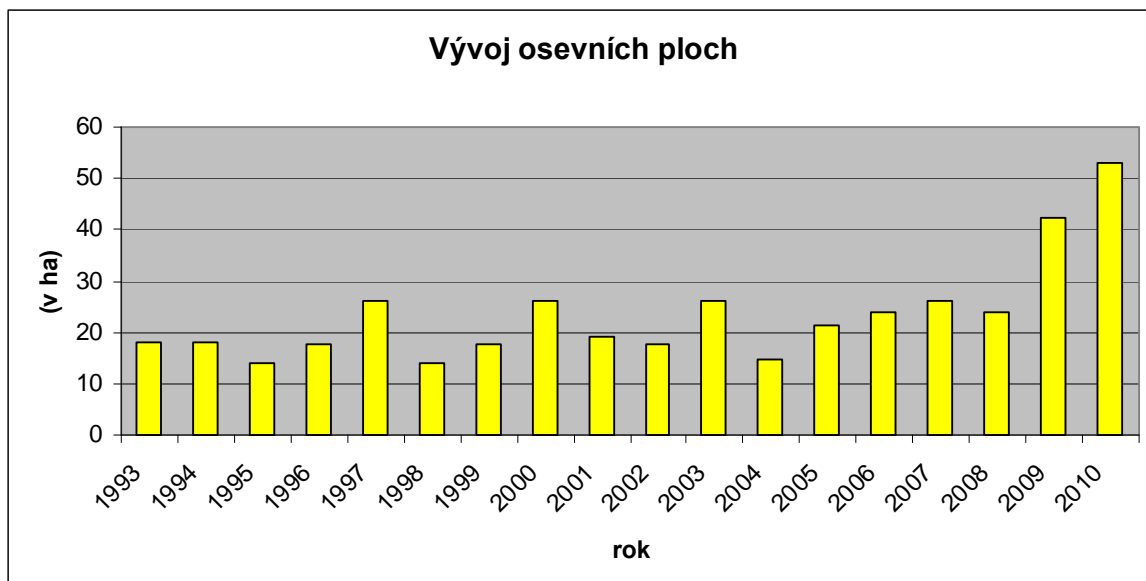
ukazatel udává hodnotu 0,9727 Kč, což tedy znamená, že podnik vynaloží 0,9727 Kč nákladů na 1 Kč tržeb. V průměru za posledních 5 let (včetně plánu na rok 2010) se tento ukazatel pohybuje kolem 1 Kč vynaložených nákladů na 1 Kč tržeb.

4.2 Jan Křováček

Jan Křováček je samostatně hospodařící rolník. Cukrovou řepu pěstuje v řepářské výrobní oblasti mezi lokalitami Jizerní Vtelno, Bezno a Chotětov, cca 10 km jižně od Mladé Boleslavi. Cukrovar TTD Dobrovice je odstupný ve vzdálenosti 15 km.

Cukrovku pěstují každým rokem se ziskem, a to nejvyšším ze všech pěstovaných plodin, kterými jsou kromě cukrovky ozimá pšenice a jarní ječmen. Výnosy cukrovky se pohybují v dlouhodobějším průměru okolo 60 t/ha při digesci 16 % s výrazným zlepšováním v posledních 2 letech.

Graf 3: Vývoj osevních ploch p. Křováčka

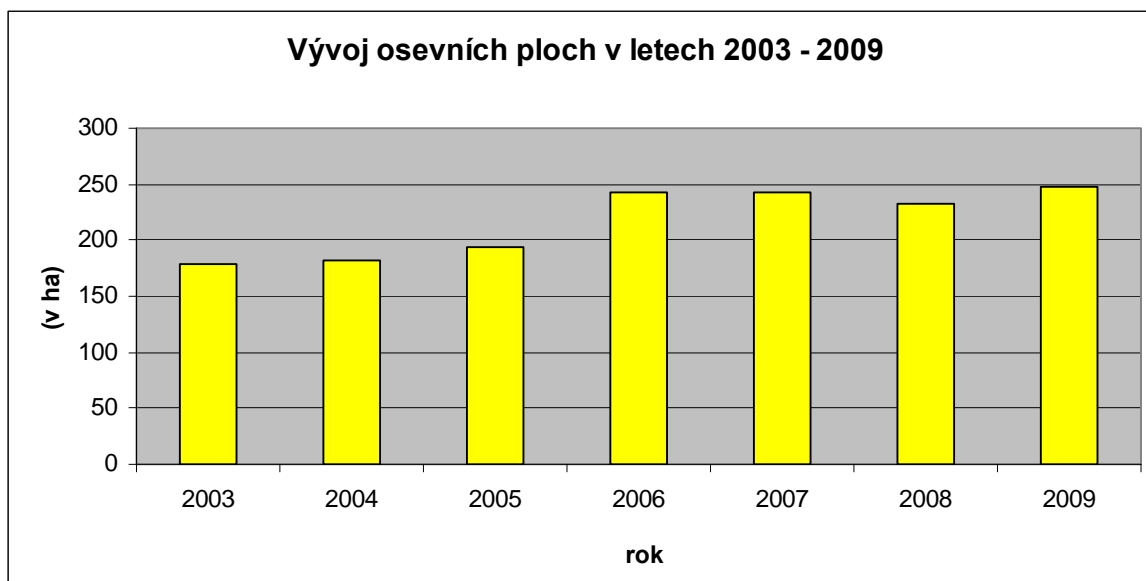
Zdroj: Pan Křováček, vlastní zpracování, 2010

4.3 Agro Žlunice

Hospodářská činnost a.s. je provozována ve třech zemědělských odvětvích – rostlinná výroba, živočišná výroba a ovocnářství. Průměrný počet zaměstnanců se ustálil na úrovni 60 pracovníků.

Žlunice (okres Jičín, Královéhradecký kraj) se nacházejí v nadmořské výšce 250 metrů nad mořem. Společnost hospodaří v oblasti řepařského výrobního typu. Rozloha zemědělské půdy, na které AGRO Žlunice, a.s. hospodaří je 2 000 ha, z toho 1 755 ha orná půda, 84 ha sady a 161 ha trvalé travní porosty.

Graf 4: Vývoj osevních ploch AGRO Žlunice

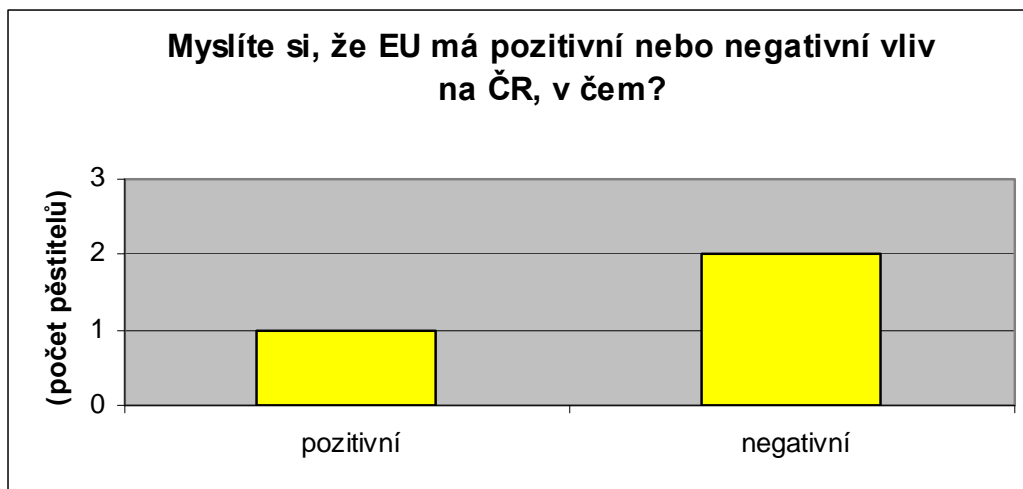
Zdroj: Pan Mydlář z AGRO Žlunice, vlastní zpracování, 2010

4.4 Vyhodnocení odpovědí

Jednotliví pěstitelé byli dotazováni souborem 15 otázek. Jeden pěstitel odpovídal formou osobního rozhovoru, zbývající dva pak elektronickou formou pomocí dotazníku. Soubor otázek pro osobní rozhovor i pro elektronickou formu dotazování je shodný a je uveden v příloze č. 1.

Otázka č. 1: Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na ČR, v čem?

Graf 5: Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na ČR?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2010

2 pěstitelé si myslí, že EU má negativní vliv na Českou republiku. Je to především z důvodu nesprávně nastaveného dotačního systému, který je nespravedlivý k novým členským státům a dále také z důvodu, že ČR je řízena bez vlastní rozhodovací pravomoci. Dalším negativním dopadem je vyhlásování různých reforem a nařízení v globálním měřítku, díky kterým trpí český pěstitel.

Pan Kopecký z Agrodružstva Brázdim si myslí, že EU má pozitivní vliv na Českou republiku. Pochvaluje si, že do řízení se vloží potřebný systém. Dále se domnívá, že vystoupení z EU by byl krokem zpět.

Otázka č. 2: Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na české zemědělství?

Graf 6: Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na české zemědělství?

U této otázky se všichni pěstitelé shodli, že EU má pouze negativní vliv na české zemědělství, protože omezuje přirozené tržní prostředí a konkurenceschopnost.

Pan Mydlář z AGRO Žlunice se domnívá, že ČR byla před vstupem do EU ve většině

Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na české zemědělství?

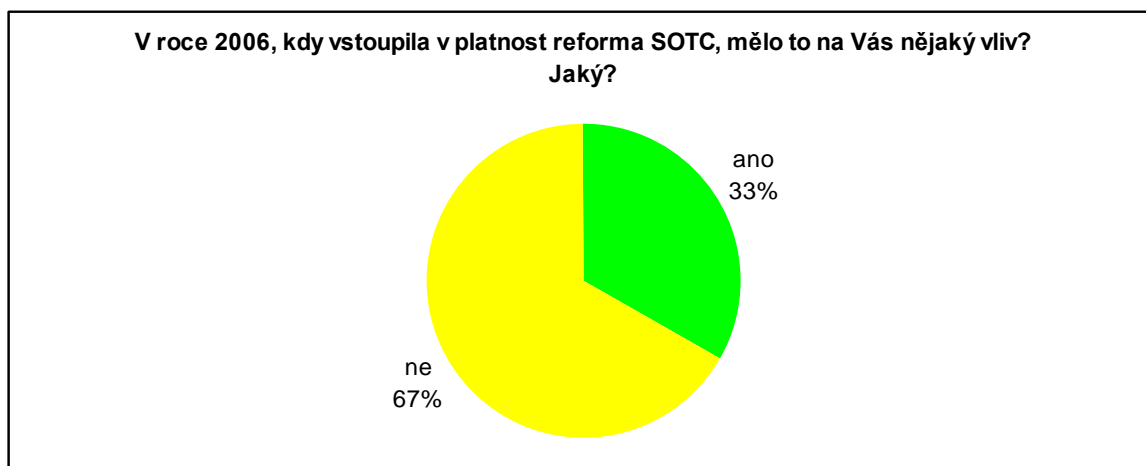

Zdroj: Vlastní zpracování, 2010

pěstovaných komodit a ve výrobě soběstačná. V současné době si myslí, že tomu tak již není.

Otázka č. 3: V roce 2006, kdy vstoupila v platnost reforma SOTC, mělo to na Vás nějaký vliv? Jaký?

Graf 7: V roce 2006, kdy vstoupila v platnost reforma SOTC, mělo to na Vás nějaký vliv?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2010

Na 2 pěstitele neměla reforma SOTC, jejímž cílem bylo omezení rozsahu pěstování cukrové řepy a produkce cukru v celé EU, žádný vliv.

Pan Mydlář z AGRO Žlunice uvádí, že na jejich družstvo reforma dopad měla. Snížila se jim plocha pěstování cukrovky na cukr, ale zároveň navýšili pěstování cukrovky na výrobu lihu.

Otázka č. 4: Využil jste diversifikační podpory?

U této otázky se všichni shodli, že diversifikační podporu nevyužili.

Otázka č. 5: Pobíráte dotace? Myslíte si, že systém dotací je dobře nastaven? V jaké výši by se podle Vás měly dotace pohybovat?

Dotace pobírají všichni pěstitelé.

Pan Kopecký z agrodružstva Brázdim se domnívá, že systém dotací je špatně nastaven. Ideální by bylo, kdyby všechny členské státy EU pobíraly dotace ve stejné výši.

Pan Křováček by byl pro, kdyby se dotace v celé EU zrušily, aby se ukázala síla každého pěstitele.

Dle názoru pana Mydláře by dotace nemusely být vůbec, ale v tom případě by bylo třeba, aby byla dobře zaplacená cena za komoditu.

Otázka č. 6: Co si myslíte o snižování ploch cukrové řepy v ČR, potažmo v celé EU?

Zde pěstitelé uvádí, že je to špatné, do budoucna neudržitelné, spotřeba cukru je vyšší než jeho výroba. Pan Křováček si myslí, že jako EU nejsme soběstační.

Pan Mydlář uvádí, že cukrovka je pro podniky jednou z nejrentabilnějších pěstovaných plodin. V současné době je škoda, že se snižují plochy cukrové řepy a do budoucna by byla škoda o tuto komoditu přijít.

Otázka č. 7: Myslíte si, že je reálné, že se z ČR stane dovozce cukru?

Potažmo z celé EU, která realizovala cukerní reformu, jejímž cílem bylo snížit plochy cukrové řepy a produkci cukru?

Zde se názory rozcházejí.

Pan Kopecký si myslí, že je to velmi reálná situace, která se v České republice již děje. Ovšem nevěří, že se z celé EU stane dovozce cukru.

Pan Křováček říká, že v ČR je prozatím stabilní situace, ale že v EU dovozy jsou již realitou a v bilančních tabulkách se s nimi kalkuluje.

Pan Mydlář soudí dle dnešní situace s cukrovkou, že je velmi reálné, že se z ČR a potažmo celé EU stane dovozce cukru.

Otázka č. 8: Myslíte si, že je české zemědělství konkurenceschopné?

U této otázky se všichni shodují, že české zemědělství je na dobré úrovni a je velmi konkurenceschopné. Důležité je, aby všichni pěstitelé měli stejné podmínky. Pan Mydlář dále říká, že státy EU mají velké obavy a strach z českého zemědělství.

Otázka č. 9: Co si myslíte o tom, že 5 největším pěstitelům cukrovky se po vstoupení v platnost reformy SOTC zvýšil podíl na celkové produkci cukru v EU o necelých 10 %?

Rovněž zde se všichni shodují., že je to velmi nespravedlivé, jelikož při rozhodování mají vždy hlavní slovo největší producenti, kterými jsou: Německo, Polsko, Velká Británie a Francie. Vše v EU by se mělo řešit rovným dílem.

Otázka č. 10: Co si myslíte o krácení kvót, kdy v ČR byla celková kvóta snížena o 4,1 % a bylo staženo 45 526 t cukru?

I zde se názory mírně rozcházejí. 2 pěstitelé se domnívají, že pokud krácení kvót je ve všech členských státech prováděno rovným dílem, tak pak se s tím nedá nic dělat.

Pan Mydlář dále uvádí, že lepší by bylo než krátit kvóty např. umožnit větší vývozy do třetích zemí.

Pan Křováček konstatuje, že to byl nutný akt napříč všemi státy EU. Důsledkem toho je, že některé státy byly kráceny více, některé méně a někde se cukrová řepa přestala pěstovat úplně.

Otázka č. 11: Co si myslíte o odchodu společnosti Eastern Sugar, jehož důsledkem byl pokles celkové národní kvóty zhruba o ¼ a uzavření 3 cukrovarů v ČR?

Zde bych vyzvedla pouze 2 odpovědi, které jsou odlišné.

Pan Křováček říká, že je to politováníhodné, ale že se plocha cukrovky díky pěstování cukrové řepy na bioethanol dostala na srovnatelnou úroveň jako před reformou a i před odchodem společnosti Eastern Sugar.

Pan Mydlář rovněž uvádí, že je to politováníhodné, ale dále dodává, že se mělo zajistit rozdělení kvóty, o kterou ČR přišla díky odchodu společnosti Eastern Sugar, mezi další české cukrovarny.

Otázka č. 12: Co si myslíte o uzavírání cukrovarů v ČR (kdy v roce 2004 bylo 11 cukrovarů – v roce 2009 již jen 7)? V celé EU?

O snižování počtu pěstitelů (v roce 2000 bylo v ČR 1000 pěstitelů – v roce 2008 již jen 750)?

Pan Kopecký o uzavírání cukrovarů říká, že to nelze odsoudit. Pokud to samé zvládnou 2 cukrovarny, tak nevidí důvod pro to, aby se ten třetí neuzavřel. To vše ale za předpokladu, že zůstane stejná kvóta a nebude se krátit, jako tomu bylo při odchodu

společnosti Eastern Sugar. V opačném případě je to špatné a je dobré, když bude více cukrovarů. O snižování počtu pěstitelů říká, že je to špatné.

Pan Křováček ani s jedním faktorem nesouhlasí. Dodává, že nebyla jiná cesta, jak by se dala snížit produkce. Souvislost vidí s omezením kvót pro výrobu cukru v celé EU.

Pan Mydlář si, stejně tak jako pan Kopecký, myslí, že pokud pokryje zpracování cukrové řepy pouze 7 cukrovarů, tak nevidí důvod pro uzavření těch zbývajících. Základ spatřuje v ekonomice firmy. Stejně tak jako v jiných odvětvích se zvyšuje produktivita práce, tak proč ne zrovna v cukrovarnickém. Smysl spatřuje v tom, aby cukrovou řepu pěstovali pouze ti pěstitelé, kteří mají reálnou naději na dobrou rentabilitu a slušné výnosy.

Otázka č. 13: Budete nadále pěstovat cukrovou řepu nebo díky EU a snižování ploch v EU se chystáte opustit tuto komoditu a pomocí diversifikační podpory přejít na jinou plodinu?

U této otázky všichni pěstitelé odpověděli, že budou nadále pěstovat cukrovou řepu.

Otázka č. 14: Snižily se Vám nějak výrazně pěstitelské plochy cukrové řepy po vstupu do EU a nabytí účinnosti reformy SOTC?

Pan Kopecký uvádí, že se mu pěstitelské plochy cukrové řepy nesnížily ani nezvýšily. Zůstaly na stejné úrovni.

Pak Křováček uvádí, že se mu pěstitelské plochy zdvojnásobily.

Pan Mydlář říká, že se jim pěstitelské plochy rovněž navýšily.

4.5 Prognózy do budoucna

Na základě poskytnutých podkladů od jednotlivých pěstitelů jsou následně zpracovány prognózy osevních ploch. Prognózy jsou zpracovány pomocí počítačového programu Microsoft Excel a jsou zpracovány pro maximálně třetinové období do budoucna, za které se podařilo získat podkladové informace.

Ve všech případech jsou vyzkoušeny všechny trendové funkce, které Microsoft Excel nabízí a je vybrána ta, kde je dosahován nejvyšší koeficient determinace, tedy takový, který se nejbližší blíží 1.

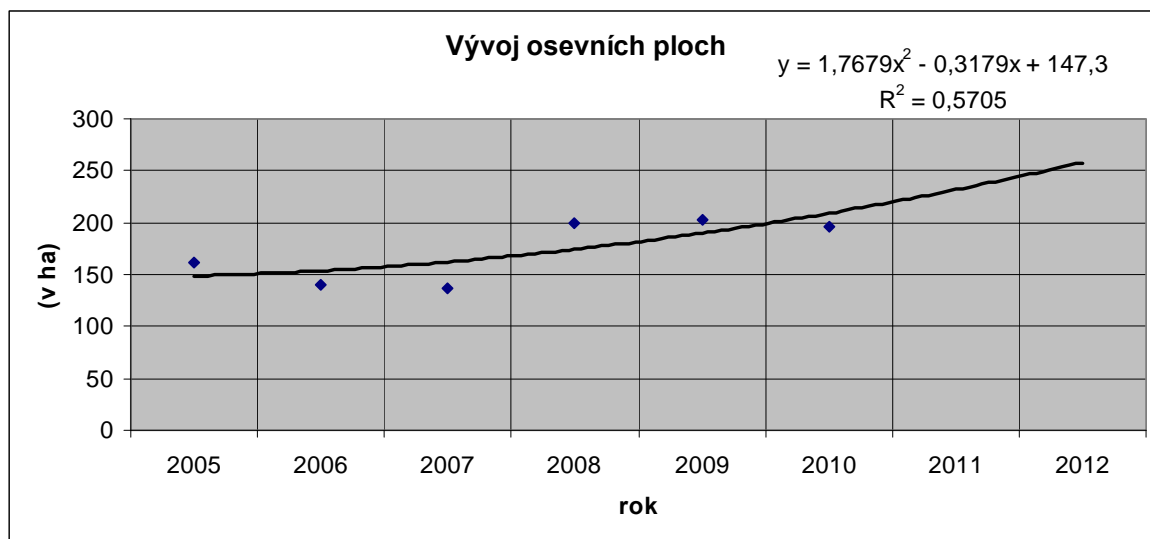
4.5.1 Agrodružístvo Brázdim

Tabulka 9: Výchozí hodnoty agrodružístva Brázdim

Rok	Časová složka t_i	Osevní plocha v ha
2005	1	162
2006	2	140
2007	3	137
2008	4	200
2009	5	203
2010	6	196

Zdroj: Pan Kopecký z agrodružístva Brázdim, 2011

Graf 8: Prognóza 2011 – 2012 pro agrodružístvo Brázdim

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Pro agrodružístvo Brázdim se jako nejlepší trendová funkce ukázala polynomická, kde je dosahován nejvyšší koeficient determinace. Již z výchozích hodnot je vidět nárůst osevních ploch s výjimkou tří let (rok 2006, 2007 a 2010), kde je nepatrný pokles. Důvodem poklesu osevních ploch v roce 2006 bude pravděpodobně nabytí účinnosti reformy SOTC v platnost, jejímž cílem bylo snížit osevní plochy v celé EU. Prognóza je v tomto případě optimistická, protože vykazuje nárůst.

Tabulka 10: Prognóza osevních ploch agrodružístva Brázdim

Rok	Časová složka t_i	Osevní plocha v ha	% změna
2011	7	231,70	18,22%
2012	8	257,90	31,58%

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Dosažením do rovnice

$$y = 1,7679x^2 - 0,3179x + 147,3;$$

kdy za jednotlivá x je dosazena časová složka t_i , jsou získány prognózované hodnoty osevních ploch v budoucích dvou letech. V posledním sloupci tabulky č. 10 je vypočítána procentní změna osevní plochy oproti poslednímu známému roku, v tomto případě je to rok 2010. Z tabulky vyplývá, že v roce 2012 bude osevní plocha necelých 258 ha, tedy zhruba o třetinu více než v současné době.

Index determinace dosahuje hodnoty $R^2 = 0,5705$ což znamená, že míra změny osevních ploch, je z 57,05 % vysvětlená změnami v čase.

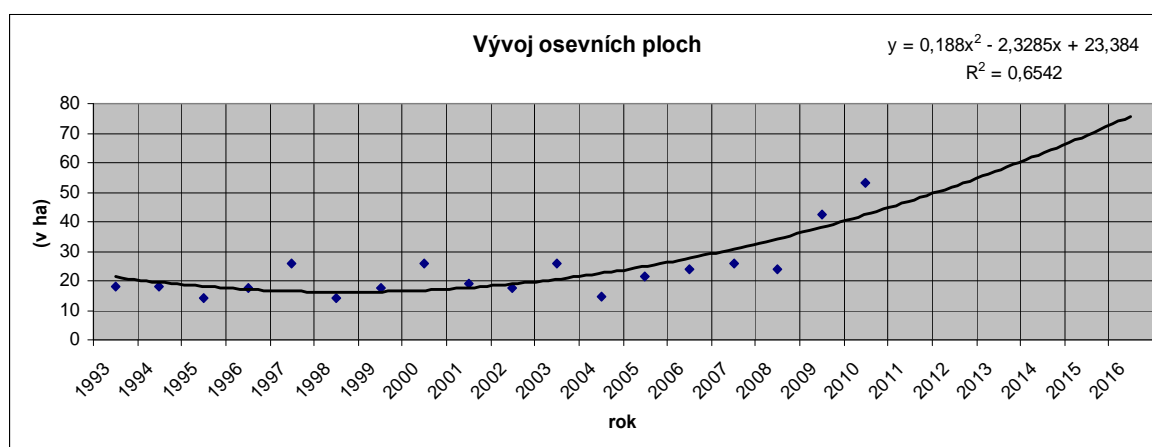
4.5.2 Pan Křováček

Tabulka 11: Výchozí hodnoty p. Křováčka

Rok	Časová složka t_i	Osevní plocha v ha	Rok	Časová složka t_i	Osevní plocha v ha
1993	1	18,0	2002	10	17,5
1994	2	18,0	2003	11	26,0
1995	3	14,0	2004	12	14,8
1996	4	17,5	2005	13	21,5
1997	5	26,0	2006	14	24,0
1998	6	14,0	2007	15	26,0
1999	7	17,5	2008	16	24,0
2000	8	26,0	2009	17	42,5
2001	9	19,0	2010	18	53,0

Zdroj: Pan Křováček, 2011

Graf 9: Prognóza 2011 – 2016 pro p. Křováčka

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Rovněž zde je nejlepší trendová funkce polynomičká, kde je index determinace ještě vyšší než v předchozím případě a to $R^2 = 0,6542$. Od vstupu ČR do EU pan Křováček zvyšoval své osevní plochy s výjimkou pouze dvou roků, přičemž jedním z nich je právě vstup České republiky do EU a tím druhým je rok 2008. Prognóza je optimistická, neboť vykazuje nárůst osevních ploch, čemuž svědčí i poslední roky, kdy se panu Křováčkovi osevní plocha téměř ztrojnásobila oproti prvnímu roku, kdy začal cukrovou řepu pěstovat.

Tabulka 12: Prognóza osevních ploch pana Křováčka

Rok	Časová složka t_i	Prognóza osevní plochy v ha	% změna
2011	19	47,01	-11,30%
2012	20	52,01	-1,86%
2013	21	57,39	8,29%
2014	22	63,15	19,15%
2015	23	69,28	30,72%
2016	24	75,79	43,00%

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Dosazením do rovnice

$$y = 0,188x^2 - 2,3285x + 23,384;$$

kdy za jednotlivá x je dosazena časová složka t_i , jsou získány prognózované hodnoty osevních ploch v budoucích šesti letech. V posledním sloupci je vypočítána procentní změna osevní plochy oproti poslednímu známému roku, v tomto případě je to rok 2010. Z tabulky vyplývá, že v prvních dvou předikovaných letech osevní plocha lehce poklesne - v roce 2011 o 11,3 % na 47,01 ha a v roce 2012 o necelý 1 ha. V posledním prognózovaném roce osevní plocha vzroste téměř o polovinu současného stavu.

Index determinace dosahuje hodnoty $R^2 = 0,6542$, což znamená, že míra změny osevních ploch, je z 65,42 % vysvětlená změnami v čase.

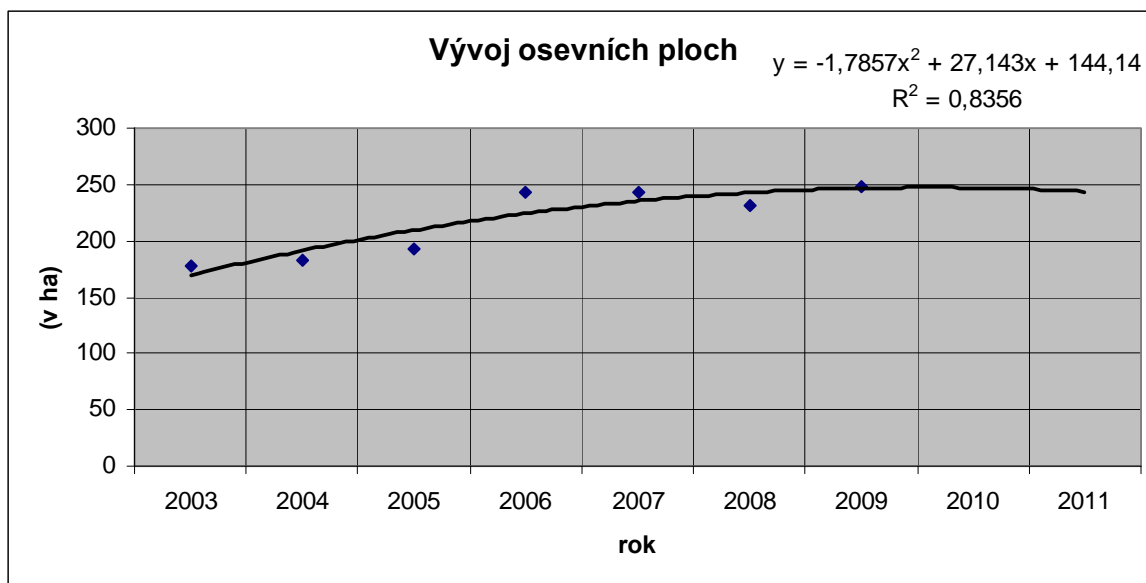
4.5.3 Agro Žlunice

Tabulka 13: Výchozí hodnoty Agro Žlunice

Rok	Časová složka t_i	Osevní plocha v ha
2003	1	178
2004	2	182
2005	3	193
2006	4	243
2007	5	243
2008	6	232
2009	7	248

Zdroj: Pan Mydlář z AGRO Žlunice, 2011

Graf 10: Prognóza 2010 - 2011 pro AGRO Žlunice

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

I zde vyšla jako nejlepší trendová funkce polynomičká. U tohoto pěstitele vychází i nejtěsnější, tedy nejbližší jedné, index determinace. Z výchozích hodnot je patrný neustálý růst osevních ploch s výjimkou roku 2008, kde je mírný pokles. Jelikož první člen v rovnici vyšel záporný, můžeme očekávat po roce 2011 klesající průběh funkce.

Tabulka 14: Prognóza osevních ploch agro Žlunice

Rok	Časová složka t_i	Prognóza osevní plochy v ha	% změna
2010	8	247,00	-0,40%
2011	9	243,79	-1,70%

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

I zde dosazením do rovnice, která pro tento případ vyšla

$$y = -1,7857x^2 + 27,143x + 144,14;$$

kdy za jednotlivá x je dosazena časová složka t_i , jsou získány prognózované hodnoty osevních ploch v budoucích dvou letech. V posledním sloupci je vypočítána procentní změna osevní plochy oproti poslednímu známému roku, v tomto případě je to rok 2009. Změna je zde pouze negativní. V posledním prognózovaném roce 2011 se osevní plocha sníží o 1,7 % z nyníšších 248 ha na 243,79 ha. Důvodem pro pokles může být nedostatek údajů pro použití polynomičké funkce.

Index determinace dosahuje hodnoty $R^2 = 0,8356$, což znamená, že míra změny hodnot osevních ploch, je z 83,56 % vysvětlena změnami v čase.

4.5.4 Prognóza pro sklizňové plochy a výnosnost cukrové řepy

Na základě podkladů získaných z Českého statistického úřadu je vypracována prognóza pro sklizňové plochy cukrové řepy a její výnosnost. Jako v případě pěstitelů je pomocným nástrojem Microsoft Excel a stejně tak je vybrána trendová funkce, která nejlépe popisuje trend (tedy taková, kde je dosahován nejvyšší index determinace).

Tabulka 15: Výchozí hodnoty sklizňových ploch

Rok	Časová složka t_i	Sklizňová plocha v t/ha	Rok	Časová složka t_i	Sklizňová plocha v t/ha
1998	1	81 409	2004	7	71 096
1999	2	59 017	2005	8	65 569
2000	3	61 293	2006	9	60 958
2001	4	77 712	2007	10	54 271
2002	5	77 499	2008	11	50 380
2003	6	77 325	2009	12	52 465

Zdroj: ČSÚ, 2010

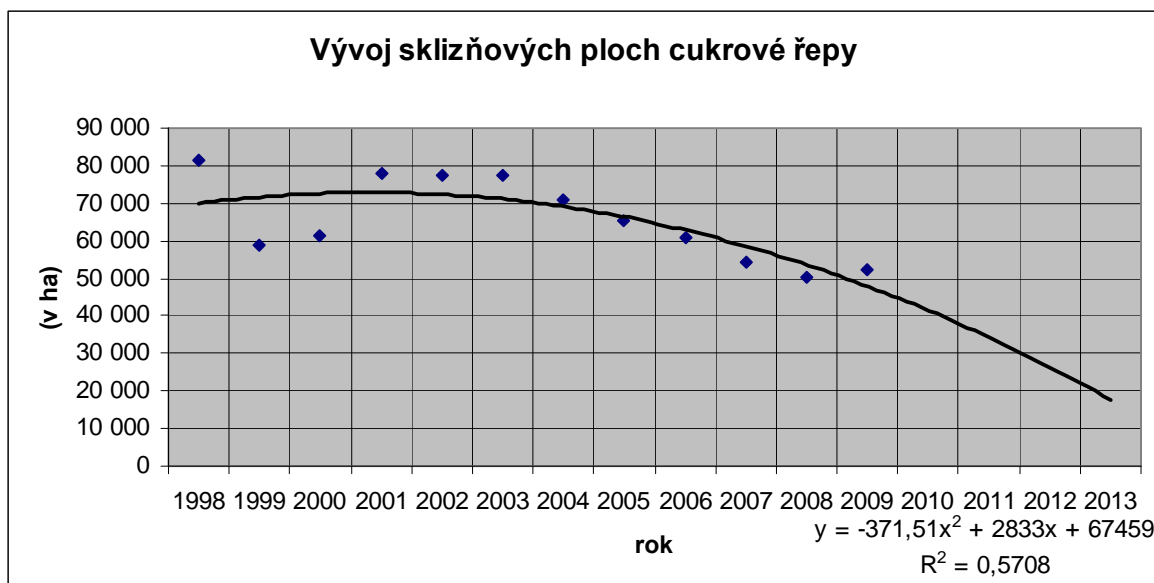
Tabulka 16: Výchozí hodnoty výnosů cukrové řepy v t/ha

Rok	Časová složka t_i	Výnos v t/ha	Rok	Časová složka t_i	Výnos v t/ha
1998	1	42,74	2004	7	50,34
1999	2	45,60	2005	8	53,31
2000	3	45,83	2006	9	51,48
2001	4	45,41	2007	10	53,25
2002	5	49,45	2008	11	57,26
2003	6	45,20	2009	12	57,91

Zdroj: ČSÚ, 2010

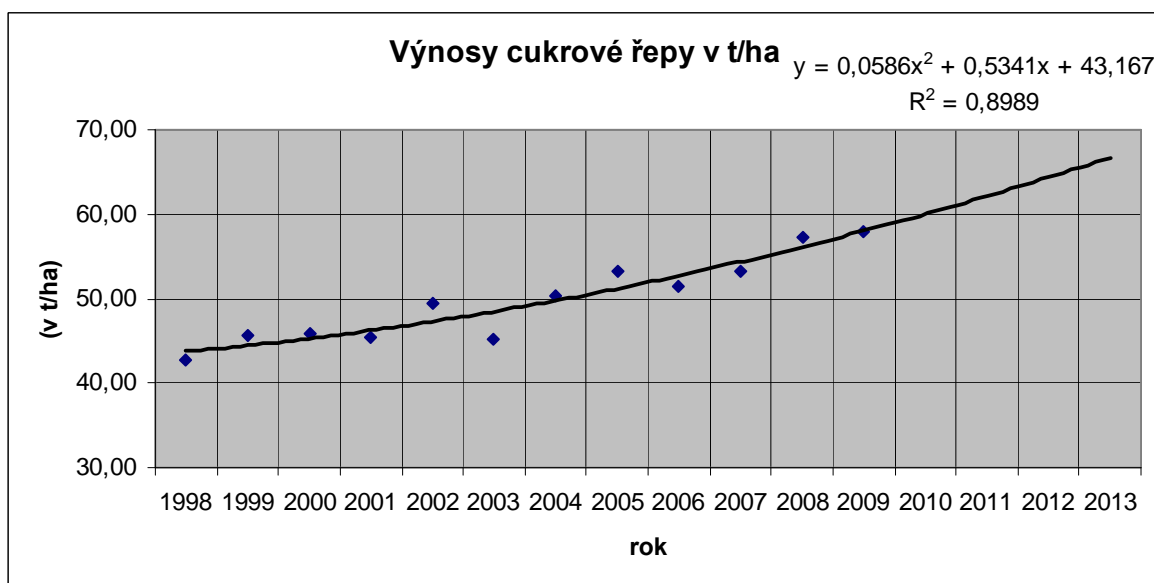
Již z podkladových údajů je patrné, že se sklizňové plochy každoročně snižují. Od vstupu České republiky do Evropské unie je jediným rokem, kdy se plochy mírně zvýšily, rok 2009. Oproti tomu se výnosy cukrové řepy z 1 ha každoročně zvyšují. Jediný pokles výnosů byl v roce 2006. V tomto roce vstoupila v platnost reforma SOTC, což je pravděpodobně důvod poklesu výnosů v tomto roce.

Graf 11: Prognóza sklizňových ploch v letech 2010 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Graf 12: Prognóza výnosnosti cukrové řepy v t/ha 2010 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Pro odvození prognózy jsou opět použity trendové funkce. Nejlepší je v obou případech polynomičká trendová funkce.

Pokud budeme usuzovat, že se vnější podmínky nijak výrazně nezmění (EU nebude zasahovat do sklizňových ploch a neuskuteční se další reforma, jejímž cílem by bylo další snižování osevních ploch), tak je z predikce patrné, že i nadále se sklizňové plochy cukrové řepy budou snižovat – polynomičká funkce se jeví jako klesající, zatímco výnosy

se budou neustále zvyšovat. Z předchozích dvou grafů můžeme usuzovat, že snižování sklizňových ploch může pokračovat do doby, dokud bude možné současně rostoucí výnosy v t/ha zabezpečit z 1 ha osevní plochy cukrové řepy. Po té se sklizňová plocha ustálí. Graficky si to můžeme představit v bodě, kde se polynomické funkce protnou. V bodě protnutí můžeme usuzovat, že sklizňová plocha již nebude klesat a mohli bychom ji vyjádřit přímkou.

Tabulka 17: Prognóza sklizňových ploch a výnosů cukrové řepy

Rok	Časová složka t_i	Prognóza sklizňových ploch v ha	Prognóza výnosů v t/ha
2010	13	41 502,81	60,01
2011	14	34 305,04	62,13
2012	15	26 364,25	64,36
2013	16	17 680,44	66,71

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

Dosazením do jednotlivých rovnic, tedy pro prognózu sklizňových ploch:

$$y = -371,51x^2 + 2833x + 67459;$$

a pro prognózu výnosů:

$$y = 0,0586x^2 + 0,5341x + 43,167;$$

kdy za jednotlivá x se dosadí časová složka t_i dle tabulky, dostaneme jednotlivé parametry, tedy prognózované sklizňové plochy a výnosy. Zatímco prognóza sklizňových ploch v posledním roce 2013 klesne na 17 680 ha, tedy klesne zhruba na třetinu současného stavu. Jelikož první člen této rovnice vychází negativní, můžeme předpokládat i další pokles sklizňových ploch a z grafického vyjádření můžeme usuzovat, že na přelomu roku 2014/15 zmizí sklizňové plochy cukrové řepy z ČR. Prognóza výnosů je optimistická, dle grafu rostoucí. V roce 2013 vzrostou výnosy na 66,71 t/ha, tedy o necelých 9 t/ha.

Index determinace pro sklizňové plochy dosahuje hodnoty $R^2 = 0,5708$, což znamená, že míra změny sklizňových ploch, je z 57,08 % vysvětlená změnami v čase. A index determinace pro výnosnost dosahuje hodnoty $R^2 = 0,8989$, což znamená, že míra změny výnosu udávaná v t/ha, je z 89,89 % vysvětlená změnami v čase.

Tabulka 18: Procentní změna sklizňových ploch a výnosů cukrové řepy

Rok	% změna sklizňových ploch	% změna výnosů
2010	-20,89%	3,63%
2011	-34,61%	7,29%
2012	-49,75%	11,14%
2013	-66,30%	15,20%

Zdroj: Vlastní zpracování, 2011

V tabulce jsou vypočítány procentní změny sklizňových ploch a výnosů cukrové řepy oproti roku 2009. Pokud by zůstal zachován současný trend, tak sklizňové plochy by se v roce 2013 pohybovaly na třetinové úrovni oproti stavu, který byl v roce 2009 a dle trendu by se nejspíš stále snižovaly. Zároveň výnosy by ve stejném prognózovaném roce vzrostly o 15,2 %, což je nemožné. Z klesajících sklizňových ploch by nebylo možné neustále zvyšovat výnosy cukrové řepy. Proto je důležité, aby se již sklizňové plochy nesnižovaly a zůstal zachován alespoň současný stav.

5 Závěr

Cílem diplomové práce je charakterizovat cukerní reformu v čase, tedy od vstupu České republiky do EU do roku 2009 a uvedení následků, které vstup do EU pro ČR znamenal. Pro splnění hlavního cíle je stanoveno několik dílčích cílů, mezi které patří: analýza cukerní reformy v čase, historie cukrovarnictví v ČR, následky odchodu společnosti Eastern Sugar z ČR, uvedení základních legislativních předpisů týkajících se cukerní reformy, uvedení dopadů vstupu ČR do EU a v neposlední řadě zhodnocení dopadů na české pěstitele cukrové řepy a stanovení prognóz osevních ploch. Následující odstavce popisují jednotlivé dílčí cíle.

Vliv Evropské unie je v současné době hodně skloňovaným pojmem, obzvláště v sektoru zemědělství. Od vstupu České republiky do Evropské unie uplynulo necelých 7 let a v odvětví cukrovarnictví nastaly velké změny. V roce 2006 nabyla účinnosti reforma, jejímž cílem bylo omezit rozsah pěstování cukrové řepy v celé Evropské unii. Jelikož v této době byla již Česká republika součástí EU, týkalo se to i jí. Každé členské zemi EU byly vypočteny dva koeficienty, dle kterých probíhalo krácení kvóty A a B. Důsledkem toho bylo snížení celkové kvóty ČR o 4,1 %. Zároveň byly stanoveny i koeficienty na základě kterých probíhalo stahování cukru z trhu. V ČR tak bylo staženo 45 526 t cukru.

Pro ČR hrálo cukrovarnictví velkou roli v historii. Nejen z důvodu, že v Československu byla vyrobena první kostka cukru, ale především i proto, že cukrovarnictví patřilo k nejvýznamnějším oborům našeho hospodářství, kdy příjem z vývozu cukru tvořil jediné aktivum zahraničního obchodu a o naší zemi se hovořilo jako o cukrovarnické velmoci, protože jsme uspokojovali 15 % světové spotřeby cukru.

Dalším faktem je odchod společnosti Eastern Sugar z ČR. Důsledkem tohoto odchodu bylo nenávratné snížení národní kvóty o 102 tis. t, což představovalo asi $\frac{1}{4}$ národní kvóty, a uzavření 3 cukrovarů této společnosti.

V roce 2006 vstoupila v platnost reforma SOTC v celé EU a od 1.7.2006 se řídila základním nařízením ES č. 318/2006. Podle tohoto nařízení se změny dotýkaly hlavně kvótového systému a výrobních dávek cukru, vývozních náhrad, intervenčního nákupu a prodeje cukru. Dalším základním právním předpisem bylo nařízení ES č. 320/2006, kterým se zaváděl dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu ve Společenství. Cílem tohoto nařízení bylo poskytnout pravidla pro odevzdávání cukerních kvót

v hospodářských letech 2006/07 – 2009/10. Dále dne 22.10.2007 bylo přijato nařízení Rady č. 1234/2007, do něhož byla včleněna i novelizovaná reforma SOTC. Cílem tohoto nařízení bylo zjednodušit regulační prostředí SZP vytvořením jednoho uceleného právního rámce pro ustanovení o zemědělských trzích. Toto nařízení Rady nabylo účinnosti pro odvětví cukru až od počátku hospodářského roku 2008/09, tedy od 1. 10. 2008. Dne 14. 4. 2008 bylo přijato nařízení Rady č. 361/2008, které upravuje některá opatření přijatá v rámci nařízení Rady č. 1234/2007. Aktuální seznam legislativních předpisů přijatých v roce 2009 a platných doteď je uveden v kapitole 3.11.1.

Dále došlo ke snížení počtu pěstitelů cukrové řepy. Zatímco v EU v období od roku 2000/01 – 2007/08 poklesl počet pěstitelů ze 480 tisíc na 228 tisíc, v ČR nebyl tento pokles tak významný. Z 1000 pěstitelů v roce 2000 se počet pěstitelů snížil na 750 v roce 2008.

Následující řádky popisují naplnění dílčího cíle šest. Na začátku je důležité získat kontakty na pěstitele cukrové řepy, kteří jsou ochotni se podělit o zkušenosti z oboru. V případě této práce to jsou 3 pěstitelé. Ti jsou po zkontaktování dotazováni pečlivě sestaveným souborem otázek, mezi které patří např.: Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na české zemědělství?

Myslíte si, že je reálné, že se z ČR stane dovozce cukru?

Myslíte si, že je české zemědělství konkurenceschopné?

Co si myslíte o tom, že 5 největším pěstitelům cukrovky se po vstoupení v platnost reformy SOTC zvýšil podíl na celkové produkci cukru v EU o necelých 10 %?

Snížily se Vám nějak výrazně pěstitelské plochy cukrové řepy po vstupu do EU a nabytí účinnosti reformy SOTC?

Z důvodu časové vytíženosti pěstitelů v době sběru informací je pouze jeden pěstitel dotazován formou osobního rozhovoru a zbývající dva formou e-mailové korespondence a telefonického rozhovoru. Oslovení pěstitelé si nemyslí, že by vstup do EU byl špatným krokem, jelikož nikdo z nich nepocítil nabytí účinnosti reformy na vlastní kůži. Ať už pěstitelům v roce 2006 vzrostly nebo poklesly osevňovací plochy pro cukrovou řepu, nemyslí si, že vystoupení z EU by bylo správným krokem, spíše naopak. Osevňovací plochy se pěstitelům od vstupu do EU nesnížily, ale naopak zvýšily a u některých v současné době představují téměř 1,5 násobek stavu roku 2004. Dalším výsledkem dotazníku je uvedení negativního vlivu EU na české zemědělství, zdůvodněného omezováním přirozeného tržního prostředí, konkurenceschopnosti a i soběstačnosti ve

většině pěstovaných komodit na území ČR. Zároveň ale všichni pěstitelé uvádí, že české zemědělství je konkurenceschopné, i když se obávají, že se do ČR bude dovážet více cukru než v současné době. Žádný pěstitel nehodlá využít diversifikační podpory a přejít na pěstování jiné plodiny.

Z podkladových údajů agrodružstva Brázdim je vypočítáno několik ukazatelů rentability za posledních 5 let. Do výpočtů je zahrnut i plán na rok 2010. Konkrétně je počítána rentabilita tržeb, výnosů, nákladů a nákladovost tržeb. Všechny ukazatele rentability vyšly kladně. Při zhodnocení rentability tržeb a výnosů se jako nejlepší ukázal rok 2008. V tomto roce vyšla nejvyšší rentabilita. Důvodem může být, že v tomto roce agrodružstvo Brázdim dosáhlo rekordního zisku ve výši 11,264 mil. Kč. Konkrétně u rentability tržeb připadá 0,2235 Kč zisku na jednu vynaloženou korunu tržeb. Rentabilita výnosů vychází 0,1801 Kč a říká, kolik korun zisku se získá z jedné vydělané koruny výnosů. Rentabilita nákladů v plánu na rok 2010 udává hodnotu 0,0509 Kč. U tohoto ukazatele platí, že čím je nižší hodnota tohoto ukazatele, tím lepší výsledky hospodaření podnik dosahuje, neboť 1 Kč tržeb podnik dokázal vytvořit s menšími náklady. Při hodnocení ukazatele nákladovosti tržeb se vychází rovněž z pravidla, čím nižší hodnota ukazatele je, tím lépe, protože ukazatel říká, kolik korun nákladů podnik vynaložil na jednu korunu tržeb. Nejnižší nákladovost tržeb vyšla v roce 2005 a to 0,9727 Kč.

Dále jsou vypracovány prognózy osevních ploch všech 3 pěstitelů a nakonec prognóza sklizňových ploch a výnosnosti za celou Českou republiku. Všechny 4 prognózy jsou zpracovány pro maximálně třetinové období, za které se podařilo získat podkladové údaje. Prognózy jsou zpracovány pomocí programu Microsoft Excel.

V případě prognóz osevních ploch se jako nejvhodnější trendová funkce ukázala polynomičká, u které vyšel nejvyšší index determinace.

Pro agrodružstvo Brázdim je prognóza optimistická, neboť vykazuje růst a můžeme očekávat, že v roce 2012 se osevní plochy zvýší o 31,58 % ze současných 196 ha na 257,9 ha.

I u pana Křováčka je prognóza optimistická. Tento pěstitel od vstupu České republiky do EU neustále zvyšoval své osevní plochy cukrové řepy, které se v roce 2010 dostaly na více než trojnásobek stavu roku 2004. Prognóza je zde zpracována na 6 let, přičemž v prvních dvou prognózovaných letech osevní plochy vykazují pokles. V roce

2011 o 11,3 % a v roce 2012 o necelá 2 %. Pak nastane růst a v posledním prognózovaném roce 2016 se osevní plochy zvýší o 43 % oproti roku 2010 na 75,79 ha.

Pro agrodružstvo Žlunice prognóza není již tak optimistická, jelikož vykazuje pokles. V roce 2010 dle prognózy poklesnou osevní plochy o 0,4 % a v roce 2011 o 1,7 %. Jelikož první člen rovnice vyšel záporný, můžeme i nadále očekávat pokles. Důvodem může být poskytnutí pouze malého vzorku podkladových údajů.

Poslední prognóza je zpracována pro sklizňové plochy cukrové řepy a pro výnosnost cukrové řepy. Již z podkladových údajů získaných z Českého statistického úřadu je vidět každoroční pokles sklizňových ploch cukrové řepy. Polynomická funkce se zde ukazuje jako klesající. Prognóza sklizňových ploch je zpracována na 4 roky, kdy v posledním prognózovaném roce 2013 vychází, že se sklizňové plochy sníží o 66,3 % na 17 680,44 ha oproti stavu roku 2009. Jelikož první člen rovnice vyšel negativní, lze očekávat pokles sklizňových ploch i v dalších letech, dle grafického vyjádření je patrné, že na přelomu roku 2014/15 sklizňové plochy cukrové řepy z ČR zmizí. Naopak výnosy cukrové řepy v t/ha se každoročně zvyšují. Zde v posledním prognózovaném roce 2013 se výnosy dostanou na 66,71 t/ha, což představuje zvýšení o 15,2 % oproti roku 2009. Není možné, aby se sklizňové plochy neustále snižovaly při současném růstu výnosnosti. Za předpokladu, že se vnější podmínky nijak výrazně nezmění (neproběhne další cukerní reforma, apod.), dojde k ustálení sklizňové plochy.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Knižní zdroje

- [1.] BUBNÍK, Z. - GEBLER, J.: *Úvod do cukrovarnické technologie*, 1. vyd., VUC, Praha, 2006, ISBN 80-239-7315-0.
- [2.] HANÁK, J. a kol.: *Průvodce společnou organizací trhů v odvětví cukru*, 1. vyd., Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 2004, ISBN 80-7084-354-3.
- [3.] HUŠEK, R.: *Ekonometrická analýza*. 1. vyd., Ekopress s. r. o., Praha, 1999. ISBN 80-86119-19-X.
- [4.] CHEESMAN, Oliver D.: *Environmental impacts of sugar production: the cultivation and processing of sugarcane and sugar beet*, 1. vydání, CABI, Wallingford, 2004, ISBN 0-85199-981-6.
- [5.] PULKRÁBEK, J. - Urban, J.: *Inovační trendy v pěstování cukrovky a její využití pro biolih*, Ústav zemědělských a potravinářských informací, Praha, 2008, ISBN 978-80-7271-195-6.
- [6.] ŘEZBOVÁ, H. a kol.: *Cvičení z ekonomiky podniků pro obor PAA*. 1.vyd., ČZU v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. ISBN 978-80-213-1619-5.
- [7.] STRNADLOVÁ, H.: *Odhad vývoje odvětví cukrovky a cukru v ČR po vstupu do EU*, 1. vydání, Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, Praha, 2003, ISBN 80-86671-07-0.
- [8.] TVRDOŇ, J.: *Ekonometrie*. 5. vyd., ČZU v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-0819-0.

6.2 Elektronické zdroje

- [9.] Český statistický úřad. Zemědělství a ekologie. Zemědělství. Data v publikacích. *Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin za rok 2009* [online]. Aktualizováno 2.4.2010 [cit. 2010 – 04 - 08]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/2102-10>.
- [10.] Euractiv. Zemědělství. *Reforma trhu s cukrem* [online]. Aktualizováno 12.9.2005. [cit. 2010-02-11]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/zemedelstvi0/link-dossier/reforma-trhu-s-cukrem>. ISSN 1803 - 2486.
- [11.] KUTNOHORSKÁ, J.: *Výzkum v ošetrovatelství* [online]. 1. vyd., Grada Pubslhing a.s., Praha, 2009. [cit. 2011-02-11]. Dostupné z WWW: http://books.google.cz/books?id=o5JBxwza3EAC&pg=PA41&dq=dotazn%C3%ADk&hl=cs&ei=dilVTbC4HJGSswbZrLHrDA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CDAQ6AEwAQ#v=onepage&q=dotazn%C3%ADk&f=false. ISBN 978-80-247-2713-4.
- [12.] Ministerstvo zemědělství. Zemědělství. Rostlinné komodity. Cukrová řepa a cukr. *Situační a výhledové zprávy z let 2004 – 2009* [online]. Aktualizováno 14.8.2009. [cit. 2010-02-13]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/eagri/zemedelstvi/rostlinne-komodity/cukrova-repa-a-cukr/situacni-a-vyhledove-zpravy/>.
- [13.] Nezávislý odborový svaz pracovníků potravinářského průmyslu a příbuzných oborů Čech a Moravy [online]. Aktualizováno 27.4.2010. [cit. 2010 – 03 - 21]. Dostupné z: <http://nosppp.cmkos.cz/?q=node/471>.
- [14.] RŮČKOVÁ, P. Finanční analýza, metody, ukazatele, využití v praxi [online]. 2. vyd., Grada Pubslhing a.s., Praha, 2008. [cit. 2011-02-25]. Dostupné z WWW: http://books.google.cz/books?id=d173zWe0yTAC&printsec=frontcover&dq=Finan%C4%8Dn%C3%AD+anal%C3%BDza&hl=cs&ei=BKhnTZPZLJeL4gb_15HfCQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CD4Q6AEwAA#v=onepage&q&f=false. ISBN 978-80-247-2481-2.

- [15.] Státní zemědělský intervenční fond. Společná organizace trhů. *Restrukturalizace cukrovarnického průmyslu ve Společenství* [online]. Aktualizováno 18.5. 2009. [cit. 2010 – 03 - 28]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/komodity/rv/03/09>.
- [16.] Svaz pěstitelů cukrovky Čech. *Historie* [online]. Aktualizováno 26.2.2010. [cit. 2010-03-21]. Dostupné z: <http://spcc.cz/history.php>.

7 Přílohy

7.1 Seznam příloh

Příloha 1: Otázky kladené pěstitelům cukrové řepy

Příloha 2: Výkaz zisku a ztráty agrodruženstva Brázdim

Příloha č. 1: Otázky kladené pěstitelům cukrové řepy

Dobrý den,

jsem studentkou 5. ročníku Provozně ekonomické fakulty, oboru Podnikání a administrativa na České zemědělské univerzitě v Praze a součástí zpracování mé diplomové práce na téma „Dopady agrární politiky na české pěstitelé cukrové řepy – prognózy osevních ploch“ je vyplnění tohoto dotazníku. Výsledky poslouží pro zpracování výše zmíněné diplomové práce.

1. Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na ČR, v čem?
2. Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na české zemědělství?
3. V roce 2006, kdy vstoupila v platnost reforma SOTC, mělo to na Vás nějaký vliv? Jaký?
4. Využil jste diversifikační podpory?
5. Pobíráte dotace? Myslíte si, že systém dotací je dobře nastaven? V jaké výši by se podle Vás měly dotace pohybovat?
6. Co si myslíte o snižování ploch cukrové řepy v ČR, potažmo v celé EU?
7. Myslíte si, že je reálné, že se z ČR stane dovozce cukru? Potažmo z celé EU, která realizovala cukerní reformu, jejímž cílem bylo snížit plochy cukrové řepy a produkci cukru?
8. Myslíte si, že je české zemědělství konkurenceschopné?
9. Co si myslíte o tom, že 5 největším pěstitelům cukrovky se po vstoupení v platnost reformy SOTC zvýšil podíl na celkové produkci cukru v EU o necelých 10 %?
10. Co si myslíte o krácení kvót, kdy v ČR byla celková kvóta snížena o 4,1 % a bylo staženo 45 526 t cukru?

11. Co si myslíte o odchodu společnosti Eastern Sugar, jehož důsledkem byl pokles celkové národní kvóty zhruba o ¼ a uzavření 3 cukrovarů v ČR?
12. Co si myslíte o uzavírání cukrovarů v ČR (kdy v roce 2004 bylo 11 cukrovarů – v roce 2009 již jen 7)? V celé EU? O snižování počtu pěstitelů (v roce 2000 bylo v ČR 1000 pěstitelů – v roce 2008 již jen 750)?
13. Budete nadále pěstovat cukrovou řepu nebo díky EU a snižování ploch v EU se chystáte opustit tuto komoditu a pomocí diversifikační podpory přejít na jinou plodinu?
14. Snížily se Vám nějak výrazně pěstitelské plochy cukrové řepy po vstupu do EU a nabytí účinnosti reformy SOTC?
15. Kolik obhospodařujete hektarů cukrové řepy?

Příloha č. 2: Výkaz zisku a ztráty agrodržstva Brázdím

Plán Agrodržstva Brázdím - ekonom. rozbor v tis. Kč

	NÁKLADY					Plán		Plán
		1169	1150	1153	1264	1241	1240	1218
		2005	2006	2007	2008	2009	2009	2010
1.	Spotřeba osiva	2562	2440	2318	2888	3200	2346	2400
2.	Spotřeba hnojiv	2975	3213	3508	4599	4500	4058	4000
3.	Spotřeba chem. prost.	4003	4309	4334	4810	5000	5196	5000
4.	Spotřeba stav.mater.	7	72	12	15	100	36	100
5.	Spotřeba ND a součást.	1374	1128	784	1973	1400	1425	1200
6.	Spotřeba ost.materiálů	396	346	416	347	400	226	250
7.	Spotřeba PHM	1625	1702	1712	2316	2500	1911	2000
8.	Spotřeba mazadel	55	26	61	86	100	62	100
9.	Spotřeba DKP	228	105	111	108	130	120	120
10.	Spotřeba el.energie	165	223	248	285	300	395	350
11.	Spotřeba paliv	29	30	50	46	80	31	50
12.	Spotř.mater.a energie	13419	13594	13554	17473	17710	15806	15570
16.	Opravy budov	1071	1367	550	424	500	1141	1500
17.	Opravy strojů	905	510	559	465	600	565	600
18.	Cestovné	400	439	396	461	500	410	350
19.	Reprezentace	32	23	13	80	80	46	50
20.	Přepravné	573	456	405	526	x	65	100
21.	Spoje	146	151	187	158	200	184	200
22.	Agro služby	2390	1899	2296	2533	2300	2573	2500
23.	Nájemné z polí	2374	2282	2679	4329	4100	5001	5000
24.	Polní práce pronájem	1181	1078	1770	1711	1700	2272	2300
25.	Ostatní služby	459	401	536	887	800	758	800
30.	Výrob.spotř.celkem	9532	8606	9391	11573	10780	13015	13400
31.	Mzdové náklady	4912	5164	4811	5732	5500	5739	5800
32.	Odměny stat.orgánů	502	469	474	542	550	774	780
	DPP (brigádníci)	130			x	100		
33.	Soc. a zdrav.pojištění	1857	1889	1730	2025	2000	1955	2000
34.	Daně, poplatky, kolky	586	677	131	179	200	136	150
35.	Zůst. cena HIM			150	x		840	
36.	Nákup. cena prod.ma	10901	10350	7610	7243	8000	7705	8000
37.	Dary	15	11	10	236	10		10
38.	Odpisy HIM	3770	4113	3003	2552	3000	3943	3900
39.	Úroky, mimoř.náklady	110	-1097	421	2426	500	1000	350
40.	Stravné	134	147	141	172	150	150	150
45.	Pojištění	439	458	486	1142	1000	1271	1340
		23356	22181	18967	22249	21010	23513	22480
46.	Náklady celkem	46307	44381	41912	51295	49500	52334	51450

		1157 ha	1169 ha	1151 ha	1264ha	1241ha	1240 ha	1218 ha
VÝNOSY		2005	2006	2007	2008	2009	2009	2010
51.	Tržby za výrobky	30735	24066	23125	36011	32400	36707	29800
52.	Tržby za dopravu	2	6	11	3		7	
53.	Tržby za práce RV	2038	1628	726	904	750	735	750
54.	Tržby dílen	89	107	88	74	50	50	50
55.	Tržby za fekáal	2	6	152	86		8	
56.	Tržby za pronáj HIM	3209	3339	3544	3731	3500	3492	3400
57.	Nedokon. výroba	1161	1264	1139	1188		1151	
58.	Produkce	16075	15617	11835	20040		22364	
59.	Prodej vlast. výrob.	-18129	15371	-10885	-16667		25917	
60.	Spotř. vlast.výrob.		-8	-39	-4			
61.	Tržby za prodej HIM		11	10	1140		881	
62.	Tržby za prod.mat.	11524	10933	8209	8453	8400	8820	8350
63.	Tržby za stravné	7						
64.	Přijaté uroky + PGRLF	163	57	44	87	50	179	150
65.	Mimořádné výn + Agli	83	221	801	495	200	315	
66.	Dotace ostatní	4392	5677	6028	7142	7000	7912	7900
67.	Aktivace vl.výrob.	2						
68.	Náhrada od pojišťovny	58	374	650	1015	300	1195	600
69.	Tržby M H A Římsa						919	950
	Vytvořené rezervy							2120
70.	Výnosy celkem	50479	46769	44175	62559	52650	57745	54070
71.	Hospodářský výsl.	4172	2388	2263	11264	3050	5410	2620

8 Seznam zkratek

ACP	The African, Caribbean and Pacific Group of States (= uskupení rozvojových zemí Afriky, Karibiku a Pacifiku, někdy se uvádí i zkratka AKT)
CZV	Ceny zemědělských výrobců
ČMCS	Českomoravský cukrovarnický spolek
ČSN	Česká technická norma
EBA	Everything but arms (= „cokoliv kromě zbraní“, nejméně rozvinuté země)
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
NČS	Nové členské státy
SAPS	Single area payment scheme (= jednotná platba na plochu)
SOT	Společná organizace trhů
SOTC	Společná organizace trhů s cukrem
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
WTO	World trade organisation (= Světová obchodní organizace)

9 Seznam grafů a tabulek

9.1 Seznam grafů

Graf 1: Vývoj sklizňových ploch cukrové řepy v letech 1998 - 2009	37
Graf 2: Vývoj osevních ploch v agrodružstvu Brázdim	42
Graf 3: Vývoj osevních ploch p. Křováčka	45
Graf 4: Vývoj osevních ploch AGRO Žlunice	46
Graf 5: Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na ČR?	47
Graf 6: Myslíte si, že EU má pozitivní nebo negativní vliv na české zemědělství?.....	47
Graf 7: V roce 2006, kdy vstoupila v platnost reforma SOTC, mělo to na Vás nějaký vliv?	48
Graf 8: Prognóza 2011 – 2012 pro agrodružstvo Brázdim.....	52
Graf 9: Prognóza 2011 – 2016 pro p. Křováčka.....	53
Graf 10: Prognóza 2010 - 2011 pro AGRO Žlunice.....	55
Graf 11: Prognóza sklizňových ploch v letech 2010 - 2013.....	57
Graf 12: Prognóza výnosnosti cukrové řepy v t/ha 2010 - 2013	57

9.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Rentabilita tržeb v Kč	43
Tabulka 2: Rentabilita tržeb v %	43
Tabulka 3: Rentabilita výnosů v Kč	43
Tabulka 4: Rentabilita výnosů v %.....	43
Tabulka 5: Rentabilita nákladů v Kč	44
Tabulka 6: Rentabilita nákladů v %.....	44
Tabulka 7: Nákladovost tržeb v Kč	44
Tabulka 8: Nákladovost tržeb v %.....	44
Tabulka 9: Výchozí hodnoty agrodružstva Brázdim	52
Tabulka 10: Prognóza osevních ploch agrodružstva Brázdim.....	52
Tabulka 11: Výchozí hodnoty p. Křováčka	53
Tabulka 12: Prognóza osevních ploch pana Křováčka.....	54
Tabulka 13: Výchozí hodnoty Agro Žlunice	54

Tabulka 14: Prognóza osevních ploch agro Žlunice.....	55
Tabulka 15: Výchozí hodnoty sklizňových ploch	56
Tabulka 16: Výchozí hodnoty výnosů cukrové řepy v t/ha	56
Tabulka 17: Prognóza sklizňových ploch a výnosů cukrové řepy.....	58
Tabulka 18: Procentní změna sklizňových ploch a výnosů cukrové řepy	59